

Мабудуни прикметуни олтун

ЖИЛНА И ЕДИН ПОЩЕ

ЗЛАТНА БИБЛИОТЕКА

ИЗБРАНИ ПРИКАЗКИ ОТ ХИЛЯДА И ЕДНА НОЩ

chitanka.info

ШЕХЕРЕЗАДА

Живял някога един мощен владетел, чиито земи обхващали голяма част от Индия и стигали до границите на Китай. Когато умрял, двамата негови синове си разделили голямата държава, която бащата им оставил. По-старият брат се наричал Шахрияр, а по-младият — Шахземан. Народът обичал еднакво и двамата, възпявал ги в своите песни и ги обезсмъртил в приказките си.

Столицата на Шахземан бил градът Самарканд, отдалечен много от столицата на Шахрияр. След възцаряването им двамата братя си избрали хубави съпруги и всяка от тях получила като сватбен дар по

един голям дворец. Безброй слуги обслужвали тези прелестни владетелки. Телохранителите ги пазели и бдели около тях, когато излизали на разходка извън града. В градините плискали водоскоци, прехвърчали пъстри папагали, пръскали благоухания нежни цветя и разливали своята хубава песен сладкопойни птички.

Дълги години братята не се били виждали. Шахрияр, по-старият брат, пожелал да види Шахземан, когото много обичал. Изпратил той един ден пратеници да поканят брат му на гости при него. Зарадвал се Шахземан на тази покана, защото и той отдавна искал да се види със своя брат. И наредил веднага да се приготви всичко необходимо за път. Донесли шатрите и ги натоварили на камили. Стотици мулета носели останалия товар, а безброй слуги ги водели за поводите. Всички били облечени в най-хубави дрехи и въоръжени с най-скъпи оръжия. Начело били поставени сто от най-храбрите войници, грижливо подбрани от самия Шахземан. Той щял да мине през пусти места и опасни пътища, които били кръстосвани от разбойници. Управлението на страната си възложил на своя везир. При заминаването, Шахземан поверил на съпругата си ключовете от всички стаи. Между тези ключове имало един малък златен ключ.

— Този малък ключ отключва кулата. Навсякъде можеш да влизаш, но в кулата не влизай. Влезеш ли, не ме чакай да се върна повече в двореца — рекъл Шахземан на жена си.

Яхнал тогава коня си и заминал. Ала не изминал и един ден в път, изведнъж забелязал, че е забравил нещо важно, и затова веднага се върнал вкъщи. За своя голяма изненада той видял, че вратата на кулата е отворена и че неговата жена е вътре. Разгневил се владетелят, както никога дотогава, и вдигнал меча си срещу нея. В последния момент обаче се спрял, хвърлил меча си и казал:

— Не мога и няма да потъпквам своята царска дума. Махни се от моя дворец!

С натъжено сърце отишъл той при своя брат, който го посрещнал с разтворени обятия. Шахрияр забелязал веднага, че Шахземан е опечален, но помислил, че тъгува по своята жена, която оставил вкъщи. Шахземан не му казал нищо, а и брат му не го питал.

Устроени били блестящи тържества. Целият град бил осветен с пьстроцветни лампи, а къщите — украсени в чест на царския гост.

Народът възторжено поздравявал Шахземан по улиците. Той дарявал сиромасите, но от ден на ден ставал все по-тъжен и по-тъжен.

Тогава брат му решил да го разведе из цялата страна. Навсякъде било наредено да бъдат тържествено посрещани.

Преди да тръгнат, и другият брат — Шахрияр — предал ключовете на жена си, но ѝ забранил да влиза в тайната стая, защото било свещен обичай женски крак да не прескочи прага на тази стая.

— Не ме чакай да се върна в двореца, ако дръзнеш да влезеш в тази стая!

Като слушал тези думи, Шахземан още повече се натъжил. Когато били на път, Шахрияр не могъл повече да се сдържа и попитал брат си за причината на неговата тъга. Шахземан му разказал всичко.

Съмнение започнало да измъчва Шахрияр. Той побързал да се върне в двореца. Когато пристигнал, видял, че жена му не изпълнила заръката на своя господар. Той я изпъдил от двореца си, намразил всички жени и се заклел люто да им отмъсти.

По-младият брат се върнал в своята страна. Там прекарвал той тъжно живота си, между стените на своя дворец.

Шахрияр обаче измислил жестоко отмъщение. Той разгласил из цялата страна, че всеки ден ще се жени за някоя хубава девойка, която сам ще си избере, и веднага на другия ден ще я убива.

Изплашили се из цялата страна от тази жестокост на царя, но всички молби да се откаже от тези страшни намерения не помогнали.

Още в първите дни се явила най-голямата дъщеря на великия везир, по име Шехерезада, и заявила на баща си, че иска да се омъжи за безмилостния Шахрияр. Тя била хубава и умна, била прочела много книги и знаела много приказки.

Великият везир изгубил ума и дума, когато узнал за желанието на дъщеря си.

— Нима искаш, безумна дъще, да ни направиш всички нещастни? — извикал той отчаяно. — Мислиш ли, че царят ще покаже към тебе някаква милост? В тебе говори суетата.

Но Шехерезада се опитала да успокои баща си, който плачел:

— Господ ме е избрал да изведа царя на добър път.

Най-сетне нещастният баща се съгласил и отвел Шехерезада, своята скъпа дъщеря, пред мощния владетел. Цар Шахрияр бил

очарован от красотата на девойката, но не забравил да ѝ припомни, че на утрото я очаквала смърт.

Смелата девойка довела със себе си своята най-малка сестра — Динарзада — и казала на царя, че иска последните си часове да прекара в разговор със своята обична сестра.

— Ако умееш да увеличиш с думите си — рекъл царят, — тогава разкажи ми някоя приказка.

Веднага след сватбата цар Шахрияр седнал до сестрите и Шехерезада започнала да разказва една дивна приказка. Отдавна царят не бил слушал приказки, но тази приказка ставала все по-увлекателна. Той слушал, слушал и колкото приказката продължавала, толкова повече Шахрияр се увеличал от нея. Времето минавало, а царят не забелязвал това.

Мъдрата девойка умеела да омайва със своите думи. Царят имал някаква държавна работа. Той се сбогувал с двете девойки, като накарал Шехерезада да му обещае, че на другия ден ще му разкаже края на приказката. На следния ден царят изслушал края. Но Шехерезада била много хитра и умна — тя веднага започнала друга, още по-хубава приказка, която царят също искал да чуе до край. Така минавали ден след ден. От дни ставали седмици, от седмици — месеци, от месеци — години. Царят толкова много обикнал хубавата девойка, която умеела да разказва най-увлекателни приказки, и толкова се променило коравото му сърце благодарение на нейните мъдри поуки, че се разкаял, задето заплашил със смърт едно такова добро и чисто създание.

Хиляда и една нощ Шехерезада разправяла на царя чудно хубави приказки. Най-сетне той я целунал и решил да я направи царица.

Сватбата била отпразнувана с голям блясък. Шахрияр поканил и своя брат. Той си избрал за жена сестрата на мъдрата и хубава Шехерезада. Така била отпразнувана двойна сватба.

Дълги години царували двамата царе в мир и щастие. Цар Шахрияр издал заповед да бъдат записани всички приказки, които Шехерезада му разказала. Те изпълнили четиридесет книги, които царят наредил да се подвържат със златни корици, за да покаже, че в тях се крият мъдри поуки и истини. Най-хубавите от тези приказки са преведени на всички езици и се наричат „Хиляда и една нощ“.

КАК КЪРПАЧЪТ МАРУФ СТАНАЛ ЦАР

Живял някога в Кайро беден обуцар на име Маруф. Той не правел обуца, а само ги кърпел. Работел хубаво, но изкарвал едва за прехраната си. При все че бил беден, бил много милостив. Не можел да откаже на никого, който похлопвал на вратата му и молел за милостиня. Той разделял с бедните малкото, което имал.

— Драги братко, вземи това, като че ли ти го дава царят. Стана ли веднъж богат, идвай всеки ден при мен, аз ще ти помагам.

Това се знаело в Кайро и съседите често се шегували с кърпача, който давал царски подаръци. Затова го нарекли царя на просяците.

Настанало лошо време. Настъпила скъпотия и Маруф, който продължавал да бъде щедър, започнал да гладува. Сърцето не му давало да отказва на просяците и заради това затворил дюкяна си, събрал малкото си неща и напуснал града. Сам не знаел къде да отиде. Впрочем за него било все едно.

Вървял така Маруф дълго време по непознати места. По едно време видял пред себе си някакви развалини. Нощта се спускала вече и той решил да пренощува там. Проврял се между развалините и намерил една запустяла стая в кулата. Легнал да спи, но преди това прочел гласно своята молитва:

— Ах, Боже — въздъхнал Маруф, — защо съм толкова сиромас? Но не, аз съм богат, имам добро здраве. Ала все пак, каква полза от здравето, като не мога да намеря достатъчно работа! Лично на мен не са ми необходими обувки, защото аз ходя бос. Кой ще ми намери работа, за да храня сиромасите?

В този миг изведнаж стената се разтворила, един дух се изправил пред кърпача и проговорил:

— Кой със своето роптание нарушава моето спокойствие? Какво искаш ти, бедни човече? Ти ми вдъхваш състрадание...

Маруф му разказал, че се чувства нещастен и че бил принуден да напусне своя роден град, за да отиде на друго място и там да изкарва прехраната за себе си и за тези, които са по-бедни от него.

— Качи се на раменете ми — рекъл му духът с ласкав глас. — Ще те отведе там, където ще бъдеш богат и могъщ.

Сиромасът се зарадвал много и последвал съвета му. А духът цялата нощ прескачал през долини, планини и градове и преди изгрев-слънце го оставил на върха на една планина. Тогава му казал:

— В подножието на тази планина лежи голям град. Иди там и ще намериш всичко, каквото ти трябва.

След това изчезнал.

Маруф помислил, че сънува. Но ето, вдигнала се мъглата от равнината, блеснали минаретата и покривите на един голям и хубав град. Кърпачът Маруф се спуснал по билото на планината.

Градът бил обграден с високи стени и в кичестите градини се издигали великолепни палати. Кърпачът тръгнал по широките улици.

Много хора се спирали и го гледали и най-сетне се събрали около него и започнали да се учудват на неговите дрехи.

— Ти си чужденец — рекъл един.

— Откъде идваш? — попитал друг.

— От Кайро.

— Кога тръгна от този град? — искал да знае трети.

— Вчера — отговорил късо Маруф.

Тогавя всички около него прихнали да се смеят.

Кърпачът се разсърдил. Той се канел да продължи пътя си, но го задържали.

— Ти не си на себе си — казал един човек, който се различавал от другите по своето хубаво облекло. — Оттук до Кайро има цяла година път.

— Ето ви доказателство — отговорил Маруф. — Виждате ли това парче хляб? Вчера го купих в Кайро. Нима не е още пресен хлябът?

Той разказал, как го е пренесъл един добър дух. Мнозина му повярвали, но други все още го смятали за лъжец и започнали да го ругаят.

Но човекът, който бил добре облечен, го хванал под ръка и го повел. Завел го в своя дом, където нагостил добре кърпача. Тогавя го помолил още веднаж да му разкаже своето необикновено приключение. Най-сетне го попитал:

— От коя част на града си?

— От червената част — отговорил Маруф. — Бил ли си някога в Кайро, господине?

— Аз съм роден в Кайро — отговорил търговецът. — Познаваш ли бакалина Ахмед?

— Разбира се — отвърнал кърпачът. — Той е мой съсед. Неговата къща е до моята.

— Добре ли е той?

— Много е добре.

— Колко деца има и какво стана с него?

Маруф се зарадвал, че намерил един съгражданин, и започнал да разказва:

— Ахмед имаше трима синове. Двамата заемат видни служби в града, а третият изчезна. Откакто Али тайно напусна Кайро, никой не

знае какво е станало с него.

Тогава търговецът казал:

— Е, Маруфе, ще ти се открия: аз съм Али, твоят приятел от младини, син на бакалина Ахмед.

Маруф се зарадвал много, когато чул това. Али продължил да му разказва:

— Моят път дотука не беше толкова бърз, както твоя. С години се скитах по света. Бях воден от желанието за приключения. Най-сетне се озовах в този град, в Ихтиан Алхут, и реших да остана тука. Хората са добри и трудолюбиви. Разбрах, че обичат истината и че ценят всеки способен и прилежен човек. Казах, че съм търговец. Някои търговци ми дадоха пари в заем, аз ги превърнах в стока и започнах да търгувам. Сега имам голямо богатство и ме числят между богатите хора. Направи и ти като мене. Ти си способен човек и всичко ти се удава. Но не казвай повече никому как си стигнал до това щастливо място. Защото всички тук са умни хора и ще помислят, че си лъжец или самохвалко. Ще те презрат и заради това ще те отбягват. Тогава ще бъдеш принуден сам да се махнеш оттук. Утре ще ти дам в заем хиляда жълтици, ще ти дам и един слуга с едно муле. Ще отидеш до пазара. Аз ще те чакам там и бъди уверен, че ще те препоръчам на търговците.

Маруф се зарадвал много, че намерил толкова благороден и почтен приятел.

Той му дал обещаното, а търговците го посрещнали любезно.

Но добрият Маруф не можел да се отърве от своите стари навици да дава милостиня на бедните. Те идвали при него от всички краища. Когато вече не му останало нищо, той скръстил ръце и казал на себе си:

— Както изглежда, и този щастлив град е пълен с бедни. Защото, колкото повече богати хора има, толкова повече са и бедните. Ако знаех това, щях да помоля Али вместо хиляда жълтици да ми даде две хиляди.

Търговците се учудвали много на щедростта на своя нов познат. Те мислели, че той има голямо богатство.

Научил се за това и старият цар. Пожелал да види чужденеца, който се отнася с такова благородство към бедните в неговата столица, и поканил Маруф при себе си.

Али бил много ядосан, че неговият приятел толкова бърже прахосал парите, които му дал да търгува. Той го упрекнал, когато вървели заедно към двореца на царя.

— Трябва да намериш някакво оправдание — му казал той най-сетне, когато стигнали пред вратата на двореца. — Кажи на царя, че очакваш твоя керван със стока. Иначе, ако узнаят, че си разсипник, могат да те пропъдят от тази страна.

С болка на сърцето Маруф изрекъл пред царя тази лъжа. Утешавал се само с това, че духът му предсказал щастие и богатство. И така, той все пак очаквал своя голям керван.

Царят се зарадвал, че вижда този милостив човек. Харесало му държанието на Маруф и го поканил да му идва често на гости.

Натъжен, с празни джобове, кърпачът се върнал при Али, който му дал още хиляда жълтици. Но Маруф пак не захванал търговия, а раздал на бедните и последната жълтица.

Али пак го упрекнал.

Тогава Маруф си казал:

— В този град не мога да намеря щастие. Духът ме е излъгал. По-добре да се махна оттука.

Прибрал той своите вещи, метнал ги на гърба си и когато слънцето се скрило зад небосклона, напуснал града.

В джоба си имал още някоя дребна пара и това представлявало цялото му богатство. Но той решил, щом му се удаде случай, да продължи своя стар занаят, да стане отново кърпач, ала все така да бъде щедър като цар.

Тръгнал по пътя между ниви и градини. По едно време стигнал до един извор, който се намирал близо до една горичка. Водата весело бликала между скалите. Маруф протегнал ръка, за да утоли жаждата си.

Но изведнъж изворът пресъхнал и между скалите се показала пукнатина, достатъчно голяма да може човек да се провре през нея. Изненаданият Маруф наблюдавал това чудо.

Но тъй като нямало какво да изгуби, той се промъкнал през пукнатината и се намерил в една голяма пещера.

Когато очите му привикнали с тъмнината в пещерата, Маруф се озърнал наоколо. Голяма била изненадата му, когато видял, че

пещерата е пълна с несметно богатство. Там блестели рубини, смарагди и много други скъпоценни камъни.

Но най-много привлякло вниманието му едно малко сандъче, което се намирало настрана и блестяло като злато. Маруф решил веднага да разгледа това чудо. Взел сандъчето и го отворил.

Вътре имало златен пръстен, изпъстрен с разни украшения. Кърпачът сложил пръстена на пръста си и видял, че му приляга добре. Потъркал го с ръка, за да светне повече, но изведнъж всичко наоколо блеснало.

Светъл дух, облечен в разкошни прозрачни дрехи, се изправил пред него. Маруф се дръпнал назад и изпищял от изненада.

— Какво желаеш? — попитал духът. — Заповядай, защото ти си мой господар, ти носиш пръстена. Аз съм могъщ и под моята власт се намират всички духове. Искай от мене всичко, каквото ти трябва.

— Ти си добър дух — казал бедният кърпач, като се посъвзел малко. — За себе си аз искам малко, но за бедните искам много. Ти знаеш, че аз с радост давам всичко на сиромасите и заради просяците съм стигнал до просешка тояга. Бих искал да стана цар, за да ощастливя своя народ. Да направя да няма бедни. Още в родния ми град хората ме наричаха царя на бедните.

— Ти искаш много — отговорил духът, — но ако съумееш да употребиш добре своето богатство, лесно ще изпълня желанието ти. Върни се в града Ихтиан Алхут. Поискай ръката на царската дъщеря. Кажу на царя, че си богат, защото, Маруфе, аз наистина мога да те направя богат. Щом ти потрябвам, потъркай пръстена и в същия миг ще се появи един от моите слуги, същият дух, който те доведе тука. Той винаги ще изпълнява твоите заповеди.

До себе си той видял тогава великолепни дрехи, пригответени сякаш за някой принц, а до дрехите — блестящо оръжие. Навън чул да цвили кон. Радостен пхнал той в джоба си част от скъпоценните камъни и излязъл от пещерата. Метнал се тогава на хубавия кон и си тръгнал назад за столицата.

Когато стигнал близо до градската порта, досетил се, че няма пари. Спрял бързо коня си, потъркал пръстена и в същия миг пред него се изпречил добрият дух и го попитал:

— Какво ще заповяда моят господар?

— Снабди ме с една кесия пари, моля ти се.

Кесията била вече в ръцете му.

Щом влязъл в града, веднага започнал да раздава на всички страни пари. А народът, който под тези разкошни дрехи познал своя благодетел Маруф, започнал да вика:

— Принцът, принцът Маруф се връща! Да живее принцът Маруф!

Заобиколен от народа, който го поздравявал, Маруф се отправил към двореца на царя, за да поиска ръката на дъщеря му.

— Сърцето ти е благородно — рекъл най-сетне царят. — Ти заслужаваш да бъдеш мой наследник. Но ще ти дам един съвет: давай пари само на тези, които са достойни да ги получат, и на онези, които наистина се нуждаят. Ще имаш съветничка, която винаги ще ти помага в твоите благотворителни дела.

Той повикал дъщеря си и я попитал дали би взела за мъж този благороден принц, който очаровал целия град. Хубавата царска дъщеря отдавна била обикнала Маруф, защото той не бил грозен човек, а неговото добро сърце й вдъхвало доверие. Тя му подала ръка и се сгодила за него.

Така доброто сърце на Маруф имало вече и отличен помощник, а желанието му да направи другите щастливи довело самия него до най-голямо щастие.

Бляскави приготовления били направени за сватбата и целият народ получил богати подаръци. Дошъл и Али да честити на своя другар от младини. Той бил щедро възнаграден за своето милосърдие.

Маруф наредил да се построят болници и домове за бедните, а принцесата постоянно разпитвала кой заслужава да бъде подпомогнат.

Изворът на добрия дух на Маруф не пресъхнал. След смъртта на царя той царувал със своята жена дълго и щастливо.

МАЛКИЯТ СЪДИЯ

По времето, когато управлявал мъдрият халиф Харун ал Рашид, живеел в Багдад един търговец, който се наричал Али Ходжа. Той бил много богат човек, ала съвсем самотен, без роднини и близки.

Веднъж, три ноци подред, той сънувал един и същ сън. Явявал му се един старец със строг поглед и го упреждал, че още не е тръгнал на хаджилък за светия град Мека, както повелява законът.

Тези сънища разтревожили много Али Ходжа. Като добър мюсюлманин, той знаел, че неговият дълг е отдавна да е тръгнал на път, за да се помоли на Бога в града на пророка. Тъй като имал дюкян,

който самичък трябвало да ръководи, смятал, че има оправдание защо досега не е мръднал от къщи. Той вярвал, че с милостиня и добри дела ще може да умилостиви Аллаха. При все това, съвестта започнала да го гризе и го обхванал голям страх да не му се случи нещо лошо, ако не послуша думите на стареца, който му се явил три пъти на сън.

Той дал под наем за неопределено време своя дюкян, продал покъщнината и една част от стоката, а другата част от стоката, която се надявал, че ще продаде в Мека, приготвил да вземе със себе си. Като подредил всичко, Али Ходжа се позамислил какво да прави с хилядата жълтици, които не му били потребни. Той не искал да ги носи със себе си, понеже се страхувал да не го нападнат разбойници и го оберат. За да прикрие по-добре парите, Али Ходжа взел едно гърне, скрил в него жълтиците и допълнил гърнето с маслини. Като го захлупил добре, търговецът занесъл гърнето при един свой добър приятел и му казал:

— Драги приятелю и брате, ти знаеш, че след някой ден аз отивам на хаджилък, в Мека. Без съмнение, ще бъдеш любезен да запазиш това гърне с маслини, докато се върна.

Неговият приятел, също търговец, отговорил:

— Ето ти ключа от моята изба. Иди и сложи гърнето, където искаш. Обещавам ти, че ще го намериш непокътнато, както си го оставил.

Али Ходжа оставил гърнето, сбогувал се, качил се на камилата, на която натоварил и стоката, и заедно с кервана напуснал Багдад.

Щастливо пристигнал в Мека, посетил славния храм и прочел всички молитви, предписани за правоверните.

След това той изнесъл своята стока на пазара, за да я продаде или размени. Между другите, на пазара дошли и двама търговци, на които се харесала неговата стока. Те наистина не купили нищо, но единият рекъл:

— Ако този продавач е умен човек, нека отиде със своята стока в Кайро, там ще спечели два пъти повече, отколкото тука в Мека.

Али Ходжа не се колебал дълго. Натоварил стоката на камилата и тръгнал за Египет, за хубавия град Кайро. Той нямало защо да се разкайва, че отишъл в Кайро, защото тук от стоката спечелил много повече, отколкото се надявал, и бил твърде доволен. Със спечелените пари купил друга стока. Али Ходжа останал известно време в Кайро, посетил пирамидите, които се намират близо до големите пустини и

най-сетне с един керван тръгнал за Палестина. Той възнамерявал да продължи търговията си в Дамаск. Пътят му минавал през Йерусалим и Али Ходжа използвал случая да се поклони в свещения храм, който всички мюсюлмани смятат за най-свещен след храма в Мека. След това пристигнал жив и здрав в Дамаск. Той останал известно време там. Възхищавал се на красивата околност на града, на хубавите градини и ливади и на всичко, за което някога бил само чел. Все пак той не забравил своето отечество. На връщане пътят му минавал през Алеп, където също така останал няколко дни. Оттук продължил през Ефрат и се отправил по пътя за Мосул, за да може по течението на Тигър по-скоро да пристигне в родното си място.

Седем години изминали, откакто Али Ходжа бил напуснал Багдад.

Търговецът, на когото поверил маслините, бил забравил вече за тях. Но тъкмо през времето, когато Али Ходжа пътувал вече за Багдад, той си спомнил случайно за тях. Жена му пожелала да хапне маслини, които през това време били доста редки.

— Едва сега си спомних — казал домакинът, — че Али Ходжа преди седем години, когато тръгваше за Мека, ми повери да му пазя едно гърне с маслини. Кой знае къде е свършил той живота си! Научих наистина, че заминал за Египет, но сигурно там е умрял и ние можем да изядем неговите маслини. Разбира се, ако още могат да се ядат.

— Драги мъжо — отговорила жената, — за Бога, недей се лакоми за чуждото! Ти знаеш, че е свещено всяко поверено благо, било скъпо или евтино. Какъв срам ще бъде за тебе и за твоето семейство, ако Али Ходжа се върне и поиска своето! Казвам ти, че не ми се ядат вече маслини и че няма да хапна нито една!

Но нейният мъж се усмихнал и рекъл:

— Аз само искам да видя какво е станало с тях.

Без да слуша жена си, той взел ключа от избата. Намерил гърнето, потънало в прах, на същото място, където го бил оставил неговият собственик. Повдигнал похлупака и видял, че всички маслини са изгнили. Но за да се увери по-добре, че са изгнили, той изтърсил всичките маслини и ето, нещо започнало да звънти като злато. И наистина това било злато. Изненаданият търговец не можел да повярва на очите си, когато цял куп жълтици се изтърсили от това гърне. Той поставил отново всичко в гърнето и се върнал при жена си,

като се преструвал, че нищо не се е случило, и спокойно потвърдил съмнението си, че маслините били развалени. Тогава жена му казала:

— Защо не обуздаеш своето любопитство? Страхувам се да не се случи някое зло...

Тези думи не оказали никакво въздействие на непочтения търговец. Цяла нощ не могъл да заспи. Рано сутринта той скрито отишъл в избата. Предния ден купил пресни маслини. След като взел жълтиците, изхвърлил изгнилите маслини и сложил в гърнето пресните. После внимателно оставил гърнето на старото му място.

Един месец по-късно Али Ходжа се върнал в Багдад.

Още на другия ден непочтеният търговец дошъл в къщата на своя приятел. Той го прегърнал сърдечно, като му казал, че се радва много, загдето го вижда отново. В сърцето си обаче той мислел съвсем друго.

Тогава Али Ходжа го помолил да му върне повереното гърне.

— Ето ти ключа от избата — казал търговецът, — иди и си го вземи сам. Без съмнение, то е на същото място, където си го оставил.

Али Ходжа слязъл в избата.

Той останал много изненадан, когато видял, че хилядата жълтици са се превърнали на маслини. Удрял, чукал гърнето, но нито счупена пара не излизала от него. Не бил очаквал подобно нещо. Нима така подло го е измамил човекът, когото смятал за най-добрия свой приятел? Огорчен, Али Ходжа излязъл от избата и се върнал в дюкяна.

— Драги брате — започнал той, — виждам, че гърнето е мое. Но освен маслините, в него аз бях оставил и хиляда жълтици, а сега ги няма вече. Ако случайно са ти потрябвали пари, нищо от това. Ще те помоля само да ме освободиш от тази грижа и да ми дадеш разписка за тези пари. Ще ми ги върнеш, когато можеш.

Непочтеният търговец очаквал тези думи и бил си приготвил отговора:

— Драги приятелю — отвърнал той, — сам ще признаеш, че аз ти дадох възможност да сложиш гърнето си, където искаш. Никога не съм се докосвал до него. Ключът от избата ти дадох на ръка. Нима не намери гърнето на същото място, където го беше оставил? Ако си сложил пари в него, трябва да са вътре. Ти ми каза, че в него има само маслини и до днес аз смятах, че е така. Не зная нищо повече. Прави, каквото искаш.

Али Ходжа се мъчел да убеди своя някогашен приятел да не постъпва криво.

— Искам да бъда добър с всички — казал той най-сетне — и ще съжалявам много, ако бъда принуден да дам под съд човека, когото съм смятал за свой най-добър приятел. Спомни си, братко, че търговци като нас трябва да се ползват с добро име. Не упорствай, защото в противен случай ще бъда принуден да се отнеса до съда.

— Али Ходжа — отговорил злобно неверният приятел, — ти сам признаваш, че си ми дал гърне, пълно с маслини, а сега идваш и искаш хиляда жълтици! Какво да мисля за тебе? Да не си полудял? Аз те съветвам да си вървиш вкъщи, за да не се трупа народ пред моя дюкян и да станем за срам и двамата.

Наистина няколко души се били събрали и слушали тази разправия. Дошли и съседните търговци и започнали да се интересуват какво е станало. Те се опитвали да изгладят спора. Когато Али Ходжа им обяснил всичко, те попитали неговия бивш приятел вярно ли е това, но той останал на своето твърдение.

— Аз ви моля — заявил той, — да ми станете свидетели, че Али Ходжа ме клевети и обижда. Ще искам удовлетворение за това.

— Заслужаваш да бъдеш обиждан! — извикал гневно Али Ходжа. — Ще те дам под съд и ще видя дали ще имаш дързостта да твърдиш същото пред съдията.

— Добре — отвърнал търговецът. — Това е и моето желание. Ще видим кой от нас двамата е прав.

Али Ходжа направил оплакване пред съдията против непочтения търговец.

— Имаш ли свидетели, че си оставил хиляда жълтици в гърнето? — попитал съдията.

— Не смятах, че е необходимо да търся свидетели — отговорил запитаният, — защото не се съмнявах в почтеността на този човек.

Безчестният търговец се защищавал по същия начин, както и преди, като добавил още, че своята невинност може да подкрепи и с клетва. Съдията го закълел и след това издал присъда, че не е виновен.

Али Ходжа бил вън от себе си от гняв. Не съжалявал толкова за загубените пари, колкото за непочтеността на своя някогашен приятел. Казал на съдията, че не е доволен от присъдата и че ще изнесе целия спор пред мъдрия и праведен халиф Харун ал Рашид. Съдията

посрещнал тези думи съвсем спокойно, защото често пъти хората, които не били доволни от неговата присъда, се оплаквали пред халифа. Али Ходжа нямал свидетели. Как тогава можел да докаже, че има право?

Докато злият приятел, радостен след своята победа в съда, бързал към къщи и щастливо се усмихвал, че лесно е спечелил толкова пари, Али Ходжа написал оплакване до праведния халиф. На другия ден отишъл пред джамията, покрай която владетелят на Багдад трябвало да мине след молитвата. Когато халифът се появил, той предал своето оплакване на слугата, който придружавал халифа, и тръгнал след шествието до двореца, защото Харун ал Рашид имал обичай да разрешава постъпилите оплаквания, когато се върне вкъщи. След малко халифът повикал търговеца и му определил ден и час, когато отново ще бъде разгледан спорът. Това щяло да стане на другия ден.

Тази вечер халифът тръгнал със своя велик везир, Джафар, из улиците на Багдад. Той не бил облечен в своите блестящи дрехи, а съвсем обикновено, за да не обръща внимание на хората. Минал през няколко тихи улици. Изведнъж, в един от близките дворове, дочул шум. Пристъпил по-близо и се намерил пред една стара дъсчена ограда, зад която на светлината на луната си играели няколко деца.

— Хайде да играем на съдия! — отекнал един глас.

Това привлякло вниманието на халифа. Той се спрял пред оградата и надникнал през една дупка. Видял няколко деца. Най-голямото от тях току-що казвало:

— Аз ще бъда съдията, а вие ще доведете пред мен Али Ходжа и търговеца, когото той обвинява.

Тогава халифът си спомнил за оплакването, което получил този ден. Играта била много интересна. Мълвата около спора между двамата известни търговци се била пръснала из целия град, дори и децата знаели за него.

Всички се радвали, че ще играят на съдия и бързо си разпределили местата. Едно от децата изпълнявало ролята на съдебен служител и то довело обвинения търговец. Друго дете се изправило пред съда като Али Ходжа и подало оплакване.

— Какво искаш ти от този почтен търговец? — рекъл съдията.

Мнимият Али Ходжа се поклони дълбоко и разказа всичко отначало докрай. Най-сетне той помоли малкия съдия да издаде присъда, с която да осъди търговеца да върне откраднатите хиляда жълтици.

Младият съдия се обърна към търговеца и го попитал защо не върне чуждите пари.

Обвиняемият отвърнал по същия начин, както отговорил истинският търговец пред багдадския съдия и предложил клетва.

— Полека, не бързай толкова — казал съдията. — Преди да се закълнеш, бих искал да видя гърнето с маслините. Донесе ли гърнето?

Али Ходжа показал пръстения съд.

— Значи, ти признаваш, че е твое. Това е добре. Но сега да надникнем вътре. Наистина, в гърнето има маслини. Вкусни са. А това са, казваш, маслини, които си сложил преди седем години?

Две деца се изправили пред съдията.

— Вие търговци на маслини ли сте? — попитал ги малкият съдия.

— Да.

— Кажете ми, знаете ли колко време най-много могат да се запазят маслините, ако са сложени на хубаво място?

— Господарю — отговорили малките търговци, — на каквото и да са място маслините, не могат да се запазят повече от три години. Те изгниват и не са вече за ядене.

Децата знаели това много добре, защото техните бащи били търговци на маслини.

— Щом като е така — продължил младият съдия, — вземете няколко от тези маслини и ги опитайте!

Те хапнали и заявили, че маслините са съвсем пресни.

— Лъжете се — рекъл съдията. — Али Ходжа казва, че оставил маслините в гърнето преди седем години.

— Господарю — отговорили търговците, — ние можем да ти докажем, че маслините са тазгодишни, а това ще потвърди и всеки търговец на маслини в Багдад.

Обвиняемият искал да каже нещо, но младият съдия извикал:

— Да мълчиш! Ти си крадец! Веднага в затвора!

Така завършили децата своята весела игра. Нахвърлили се срещу обвиняемия, уж да го отведат в затвора.

През всичкото време халифът с голямо внимание наблюдавал и слушал. Той се възхищавал от мъдростта на детето, което издало такава справедлива присъда по същия спор, по който на другия ден самият халиф трябвало да отсъжда. Халифът попитал своя велик везир какво мисли за това, а той му отговорил:

— Господарю на правоверните, наистина чудно е, че едно малко дете има такава мъдрост.

— Знаеш ли — продължил халифът, — че аз утре трябва да разреша същия този спор, защото Али Ходжа ми поднесе оплакване?

— Това узнавам от устата на своя господар — гласял отговорът.

— Мислиш ли, че бих могъл другояче да присъдя?

— Ако смея да говоря искрено — отговорил великият везир, — аз не вярвам, че моят господар може да съди и присъди другояче.

— Запомни тази къща — казал Харун — и нареди да доведат утре това дете при мене, защото искам при разглеждането на спора да му поверя длъжността на съдията. Ще доведеш и самия съдия, за да чуе от детето какво трябва да прави, та за в бъдеще да бъде справедлив. Освен това, Али Ходжа да донесе своето гърне с маслините. Погрижи се също да намериш и двама търговци, които разбират от маслини.

На другия ден Джафар отишъл в къщата, където живеело детето и потърсил домакина. Той не бил вкъщи и великият везир помолил майката на детето да доведе сина си. Жената се уплашила, като узнала, че халифът искал да го види, но великият везир бързо я успокоил. Добрата майка облякла детето си с най-хубавите му дрехи.

Великият везир и младият кадия се представили на халифа.

Харун ал Рашид забелязал, че детето е малко смутено. Затова приятелски му казал:

— Мило мое дете, вчера ти отсъди и разреши спора между Али Ходжа и неговия стар приятел, нали? Аз те гледах и слушах и съм доволен от тебе.

Детето се успокоило и смирено поблагодарило за тази похвала.

— Сега, внимавай. Днес ще видиш истинския Али Ходжа и търговеца, когото той обвинява. Ела и седни до мене.

При тези думи добродушният халиф хванал детето за ръка и го накарал да седне до него на престола. Тогава той наредил да доведат и

другите. Али Ходжа и търговецът влезли и паднали на колене пред престола на халифа.

Владетелят рекъл:

— Нека всеки каже каквото има да казва. Това дете ще ви изслуша и ще произнесе присъдата.

Изслушали и двамата. Но когато непочтеният търговец искал да даде същата клетва, с която се заклел пред съдията, младият съдия казал, че има още време за това. Той искал най-напред да види гърнето с маслините. Али Ходжа го донесъл, покланяйки се. Халифът погледнал маслините, взел една и я изял. След това се приближили търговците на маслини, внимателно прегледали съдържанието на гърнето и заявили, че маслините са от тази година. Младият съдия им казал тогава, че Али Ходжа твърдял, че маслините са от преди седем години. Търговците дали същия отговор, както децата, когато си играели.

При все че обвиняемият с ужас виждал, че с това е изречена и присъдата и че неговата вина е напълно доказана, той продължавал да се защитава. Малкият съдия обаче се въздържал сам да произнесе присъдата и казал на халифа:

— Господарю на правоверните, вчера аз на шега осъдих търговеца на затвор, но сега, когато работата е сериозна, не смея да кажа нищо.

Халифът бил напълно уверен в непочтеността на обвиняемия, който стоял блед като платно и треперейки, се опитвал да намери думи, с които да отхвърли от себе си обвинението. Най-сетне признал къде е скрил парите и халифът заповядал да го отведат в затвора.

След това праведният и мъдър владетел обърнал сериозно внимание на истинския съдия и му казал да вземе пример от детето как се съди справедливо. После целунал детето, възнаградил го богато и го изпратил при майка му.

ВЪЛШЕБНИЯТ КОН

Преди много години царувал в Персия цар Сабур, който бил прочут както с богатството и щедростта си, така и със своята любов към науката, изкуството и с голямата си мъдрост. В неговия дворец се събирали учени и мъдреци и той с радост слушал техните думи. Всяка година, в началото на пролетта, се устройвали големи тържества. Тогава учените произнасяли подходящи слова, а майсторите от страната и от чужбина показвали пред царя своето изкуство.

И този път имало такава голямо тържество. Сабур седял на престола, построен в средата на един голям площад. На много учени и

художници той раздал скъпоценни награди за тяхната работа и вече се готвел да напусне тържеството, когато пред него се появил един стар индиец, който водел със себе си един разкошен оседлан кон. Който погледнел отблизо този кон, би помислил, че е жив — така майсторски бил изработен. Той бил направен от абанос. Индиецът се приближил и казал на царя:

— Господарю, аз наистина се явявам последен да покажа пред тебе делото на моите ръце, но вярвам, че до днес ти още не си виждал нещо подобно...

— Конят е отлично изработен — казал царят, — но ми се струва, че и друг би могъл да направи същото нещо.

— Ще можеш да оцениш стойността на този кон — рекъл индиецът, — когато ти кажа, че на него може да се язди по въздуха. Ако повелиш, господарю, аз мога веднага да направя един опит.

Царят се съгласил и индиецът веднага се метнал на коня.

— Заповядай къде да литна с коня? — казал той.

— Иди до онази планина, която се вижда оттук — отговорил царят. — Дотам има три часа. В подножието на планината ще видиш една палма. Донеси ми едно клонче от нея.

Още не изрекъл царят своите думи, конникът завъртял нещо на врата на коня и начаса се вдигнал във въздуха и полетял със светкавична бързина. За няколко мига конят се изгубил от очите на присъстващите. Всички викали от радост. Индиецът не се забавил дори и четвърт час и отново се показал високо във въздуха, носейки в ръката си палмово клонче. Спуснал се надолу и бурно поздравяван от насъбралия се народ, спрял пред царя и му предал палмата.

Царят бил радостно развълнуван.

— Трябва да ми продадеш този кон, та дори и да ми струва цяла област! — заявил Сабур.

— Татко — прекъснал го неговият син, принц Фирус, — ти още не си опитал дали и друг може така да лети с коня. Ако не може, тази цена би била висока.

— Имаш право, сине — отговорил царят. — Трябва най-напред да опитаме. Бих искал ти да направиш това.

Индиецът бил поласкан от желанието на царя. Той бързо се приближил до принц Фирус да му помогне да се качи на седлото. Принцът се метнал веднага на коня, натиснал копчето, което пускало в

движение машинарията, и тозчас полетял към синьото небе. Той все повече и повече се издигал нагоре, така че насъбралият се народ виждал само една черна точка, която след малко изчезнала.

Царят все още гледал нагоре, когато индиецът неочаквано паднал пред краката му.

— Царю честити — извикал той, — надявам се, че няма да хвърлиш върху мене вината, ако на принца се случи някое нещастие. Всички вие бяхте свидетели как бързо той се метна на коня и пусна машинарията в движение. Той не ми даде възможност да му покажа какво трябва да направи, за да може да слезе отново на земята. Ако му се случи нещо, моля те, господарю, недей забравя, че аз съм невинен.

Добрият цар, който дотогава очаквал, че неговият син ще обърне назад коня и ще се върне, се изплашил и разбрал какви лоши последици може да има това летене. Но неговият гняв се изсипал върху индиеца, който напразно се оправдавал. Царят заповядал да го хвърлят в тъмница и заявил на индиеца, че ще плати с живота си, ако на принца се случи някакво нещастие.

Пролетните тържества били прекъснати изведнъж. Сломен и нещастен, цар Сабур се върнал в двореца.

Принц Фирус се издигнал толкова много, че под себе си не можел да различава вече нито планини и долини, нито градове и села. Летял над облаците. Изведнаж си спомнил, че е крайно време да се върне назад. Хванал бурмата на врата на коня и я обърнал на другата страна, но това не помогнало. Конят продължавал да лети във въздуха. Дотогава всичко му изглеждало като шега, но сега принцът започнал да се тревожи. Разбрал, че е направил голяма грешка, като яхнал прибързано вълшебния кон, без да пита как се управлява. Но все пак младият принц не изгубил самообладание.

— Щом има бурма, която пуска в движение коня и го издига нагоре — помислил си той, — трябва да има и друга такава, която спира по-нататъшното му летене.

И наистина след малко той намерил другата бурма. Обърнал я бързо и конят започнал бавно да се спуска надолу. Конникът отвисоко виждал слънцето, но за жителите на земята то било вече залязло. Принцът не знаел дали под него има земя, море или някой град. Той се поверил спокойно на съдбата.

Най-сетне конят спрял на твърда почва. Съдейки по звездите, било към полунощ. Принцът слязъл от коня и се огледал наоколо. Бързо разбрал, че се намира на покрива на една сграда, която изглеждала като голям дворец. Тогава открил една стълба, която водела към вътрешността и слязъл по нея надолу. Намерил се пред една открената врата и когато внимателно я отворил, видял слаба светлина. Отдясно и отляво в стаята спели няколко арапи с извадени саби. Принцът разбрал къде се намира. Това наистина не било приятно откритие за него. Тези чернокожи принадлежали вероятно към охраната на някоя принцеса, а той се намирал пред нейната спалня. При най-малкия шум стражата можела да се пробуди и да го съсече. Но принц Фирус бил смел младеж. Той забелязал, че от другата страна на стаята, през завесите, прониквала светлина. Веднага съобразил, че там се намира господарката и че най-добре ще бъде, ако отиде при нея и я помоли да го защити. Тихичко принцът минал покрай стражата, вмъкнал се през завесите и се намерил в една малка стая, царски украсена. На пода имало три легла. Двете били ниски, а третото — по-високо. На средното легло принцът видял млада жена, която спокойно спяла. Той се приближил до леглото и я дръпнал за дрехата. Девојката отворила очи и от изненада не могла да продума нищо. Принцът я поздравил учтиво, казал ѝ своето име, разказал ѝ по какъв необикновен начин е пристигнал и я помолил да го защити. Тя спокойно го изслушала и най-сетне му казала:

— Успокой се, драги принце. Аз няма да те упрекна, че си дошъл тука. Какво друго си могъл да направиш? Ти се намираш в царството Бенгалия, което е известно със своето гостоприемство, също както и Персия. Тук ще намериш помощ и защита. В това можеш да бъдеш уверен.

През това време се пробудили и придворните дами. Те останали изненадани, като видели непознат човек в стаята. Младата господарка им обяснила как е дошъл чужденецът и наредила да му приготвят една стая.

Нямало по-радостен от Фирус, който бил благодарен на Бога, че неговото приключение завършило така щастливо. Той спал спокойно, докато слънцето се издигнало високо на небето.

Когато се облякъл, явил се пред принцесата. Тогава нашироко ѝ разказал всичките си приключения. Тя треперела от страх, когато

младежът ѝ описвал как не знаел да върне коня към земята и как се оставил в ръцете на съдбата. По искреното състрадание, с което принцесата го слушала, младият Фирус разбрал, че тя има добро сърце. И той я обикнал много.

Дворецът, в който се намирали, бил лятно обиталище. Той бил съграден от бенгалския цар недалеч от столицата, за да може неговата дъщеря да се чувства спокойна сред природата. Младата девойка казала, че щяла много да се радва, ако принцът посети нейния баща. Но съвсем неочаквано за нея, той отказал на тази покана.

— Принцесо — рекъл принцът, — не мога да изпълня желанието ти, по две причини. Първо, персийският престолонаследник не може да посети бенгалския цар без свита, като някой, който търси приключения, и второ, не бих искал да държа баща си повече в тревога, защото той не знае какво е станало с мене. Ето защо трябва да се върна в родината си, колкото е възможно по-скоро. Тогава ще поискам позволение да посетя бенгалския дворец, но не като непознат човек, а като принц, и се надявам, че ти, хубава принцесо, ще ми направиш тази чест отново да ме посрещнеш.

— Изглежда, че тук не ти харесва — отвърнала принцесата, — щом като толкова бързаш. Съмнявам се дали ще се върнеш пак.

Принцесата нямала право да го обвинява така. На младия принц толкова много се харесвало в летния дворец на бенгалската принцеса, че склонил да остане още малко. Той ѝ разказал за своето отечество, за столицата, за двореца и принцесата пожелала да види всички тези красоти.

Два месеца изминали като два дни. Най-сетне принцът разбрал, че е време да се върне вкъщи. Той съжалявал баща си, който, без съмнение, се тревожел за него. Помолил принцесата да го пусне и ѝ обяснил, че наистина трябва да бърза. По очите на младата принцеса се появили сълзи, защото тя обикнала принца като брат. Тогава младежът казал:

— Ще се върна със свита, която е достойна за мене и за тебе. Разбира се, пътят ще бъде по-дълъг, защото ще пътуваме с обикновени коне. Ако можеш да намеря вълшебни коне и за моята свита, бих се явил веднага пред теб и пред баща ти.

— Ако имахме поне два такива коня — промълвила тя с оборена глава, — щях да те придружа!

— Истина ли, принцесо? Нима искаш да дойдеш с мене? — извикал младият принц, сияейки от радост.

— Бих искала да дойда в твоето отечество, да видя и да се запозная с неговите хубости. Бих се доверила на теб, защото ти си благороден и смел.

Фирус ликувал от радост.

— Принцесо — заявил той, — ако искаш да ме придружиш и ако мислиш, че ще бъдеш щастлива да живееш с мене, ще се осъществи моята най-хубава мечта. Вълшебният кон е достатъчно силен, за да ни носи двамата. Можеш да бъдеш уверена, че баща ми с радост ще те посрещне. Тогава ще проводя пратеници при баща ти, да искам съгласието му да станеш моя жена. Уверен съм, че той няма да се противи на това.

Принцесата се съгласила. И така, те решили да тръгнат тайно на следното утро.

Призори, когато още всички спели дълбоко, те се изкачили на равния покрив на двореца. Принцът обърнал коня към запад, яхнал го, подал ръка на своята годеница и я поканил да седне зад него. И за двамата имало достатъчно място. Младежът обърнал бурмата и конят полетял с такава бързина, че принц Фирус само след три часа видял столицата на Персия, чиито кубета и кули били осветени от слънцето. После обърнал коня и се спуснал в градината на един летен дворец, недалеч от столицата. Тук той въвел своята спътница в една хубава стая и й казал, че ще отиде при баща си. На пазачите на двореца заповядал да се грижат за принцесата. Тогава се метнал на един кон от царските конюшни и полетял в галоп към столицата.

Хората, които го срещали из пътя, разпознавали своя любим принц и радостно го поздравявали. Така той стигнал до двореца. Тъкмо по това време царят бил на съвет със своите министри. Щом видял своя син, той го прегърнал и се просълзил от радост, защото отдавна бил изгубил всяка надежда, че ще го види отново. Всички в двореца били в жалейка, тъй като смятали, че младият принц е вече мъртъв. Той разказал на баща си всичко, което преживял с вълшебния кон и го помолил да му позволи да се ожени за бенгалската принцеса.

Старият цар бил толкова радостен, че бил готов да изпълни всяко желание на сина си. Той го прегърнал отново, одобрил неговия избор и

наредил веднага всички в двореца да свалят черните дрехи. След това отново се върнал в салона, за да посрещне младата принцеса.

С барабани и глашатаи било разгласено надлъж и нашир, че започват големи тържества. Царят си спомнил и за индиеца в затвора и наредил да го повикат. Казал му, че трябва да благодари на Бога, че принцът се е върнал. Казал му още да прибере своя вълшебен кон и да се маха с него, където иска, само да не се мярка вече пред неговите очи.

Докато царят се готвел да посрещне принцесата, своята бъдеща снаха, индиецът узнал от народа в кой дворец е отседнал младият принц. Освен това се научил, че той довел със себе си една хубава млада девойка. Тогава този индиец решил да си отмъсти, загдето два месеца без вина е стоял в затвора. Той веднага отишъл в летния дворец и съобщил на пазачите, че идва от името на царя и по заповед на принц Фирус да вземе бенгалската принцеса и с вълшебния кон да я отведе при царя, който на площада при двореца ѝ готвел тържествено посрещане. Завели го при принцесата. Тя била готова да изпълни желанието на своя принц и на неговия баща. Качила се с индиеца на коня. Той завъртял бурмата и вълшебният кон полетял във висините.

Тъкмо по времето, когато индиецът отлитал с младата принцеса, царят и неговия син дошли с голяма свита. Те били безсилни да уловят индиеца и да освободят принцесата. Младият принц обвинявал себе си, загдето бил толкова непредпазлив и изложил на опасност своята годеница. Отишъл в стаята, в която последния път разговарял с принцесата, и се разплакал като малко дете. Той простил на пазача на замъка, който паднал пред краката му, защото очаквал, че ще бъде най-строго наказан. Принцът наредил да му донесат дервишки дрехи, но заповядал никому нищо да не казват за това.

Така преоблечен, нещастният годеник отпътувал още същия ден, твърдо решен да не се върне, преди да намери своята годеница.

Магьосникът обаче продължавал да лети с принцесата и едва около пладне се спуснал в една гора, близо до кашмирската столица.

— Ти си моя робиня — казал индиецът на принцесата — и аз мога да правя с тебе каквото пожелаая. Мога да те продам, мога да те убия дори.

— Убий ме — извикала нещастната девойка, — убий ме, проклети разбойнико, но не ме прави робиня.

По едно време тя видяла, че магьосникът е записан нещо около своя кон и се опитала да побегне. Той се спуснал подир нея и щял бързо да я хване, ако в същия миг в гората не се били появили група конници.

— Помощ, помощ! — викала клетата девойка.

Това бил кашмирският султан, който със своята свита се връщал от лов. Изненадал се, като видял как тази девойка тича към него. Индиецът я бил настигнал вече.

— Назад! — извикал султанът. — Какво искаш от тази девойка?

— Тя е моя робиня — отговорил престъпникът. — Робиня, която ми избяга.

— Той ме отвлече! — извикала принцесата. — Не му вярвайте. Аз съм бенгалска принцеса и годеница на персийския престолонаследник.

Това било достатъчно за султана. Той заповядал да хванат магьосника, който треперел. Султанът отстъпил своя кон на принцесата, качил се на друг кон и я отвел в своя дворец, където ѝ дал на разположение много робини. На другия ден я помолил да му разкаже подробно цялото си приключение.

Принцесата се чувствала много щастлива, че била посрещната така приятелски и помолила султана да ѝ даде стража, която да я изпроводи до отечеството на нейния годеник. Но султанът не искал и да чуе такова нещо. На него му харесала хубавата принцеса и той си наумил да се ожени за нея. Той ѝ признал това. Нещастната девойка се изплашила. Уверявала го, че е обещала вече ръката си на друг, плачела и молела да я пуснат.

Пред двореца забили барабани и глашатаи вече съобщавали за султановата сватба с бенгалската принцеса. Тогава тя толкова се разтревожила, че паднала в безсъзнание. Когато се посъвзела, видяла около себе си придворните. Те ѝ казали, че султанът заповядал да го повикат веднага, щом като тя дойде на себе си. Тогава тази вярна и мъдра девойка направила нещо, което, според нея, можело да я спаси от султана. Престорила се, че е загубила разсъдъка си, и започнала да говори разни безсмислици. Прислугата се уплашила и съобщила на султана тази печална новина. И султанът много се опечалил от всичко това. Той заповядал на робините да се грижат добре за принцесата и постоянно да му съобщават за състоянието на нейното здраве.

Обаче и на другия ден здравето на принцесата не се подобрило. Султанът събрал всичките дворцови лекари и им поверил болната да я лекуват. Но принцесата се преструвала толкова умело, че заблудила и най-способните лекари. Най-сетне те заявили, че нищо не може да ѝ помогне.

Повикали и други най-прочути лекари, но усилията на всички били напразни.

За болестта на принцесата се разчуло надалече. Научил се и младият принц, който пътувал из Индия, преоблечен като дервиш. Той веднага се досетил коя е болната и не се излъгал.

Още същия ден след пристигането си принцът се облякъл в черни дрехи, сложил на главата си голяма чалма, боядисал веждите си бели и си сложил дълга брада. После взел една кутия, пълна с пясък, и сложил една стара книга под ръка. В едната си ръка носел тояга, а в другата — броеница и така тържествено се отправил към двореца на султана.

Там се представил като лекар, който идва от далечна страна, и помолил да го заведат при султана. Пуснали го веднага. Кашмирският султан го завел при един прозорец, откъдето можело да се види болната, която тъкмо сега пеела една тъжна песен и оплаквала своята нещастна съдба. Принцът веднага разбрал, че младата девойка се преструва на луда. Приближил се до султана и обещал да излекува принцесата. Но преди това трябвало да говори с нея насаме. Позволили му и той използвал този случай да се открие на принцесата кой е. Помолил я да се приготви за път с вълшебния кон. Казал ѝ да се държи на следния ден пред султана така, като че ли здравето ѝ се е подобрило малко. Принцесата се радвала много на тази неочаквана среща. Тя била много щастлива, че вижда своя годеник.

Когато на другия ден, придружен от лъжливия лекар, султанът посетил принцесата и забелязал голямата промяна в нея, той се зарадвал много и заявил, че Фирус е най-способният лекар в света. Принцът използвал доброто настроение на султана, за да узнае къде се намира вълшебният кон. Той бил достатъчно хитър, та не питал веднага за него, а се задоволил да разпита как принцесата е пристигнала в Кашмир, който бил далеч от нейното отечество. Султанът никак не подозирал защо лекарят го пита за това и му разказал най-подробно как се е запознал с принцесата, като му казал,

че пазел вълшебния кон в една стая, без да знае, разбира се, как да си служи с него.

— Много добре си направил, господарю — казал мнимият лекар, — че си запазил чудноватия кон! Сега мога да излекувам напълно болната. В нея е преминал злият дух на коня и тя може да бъде съвсем излекувана, ако успеем отново да върнем този зъл дух в коня. Заповядай да занесат чудноватия кон в градината на двореца, а също така да доведат и принцесата. Аз ще се погрижа за останалото. Трябва да приготвя разни благоухания, които са необходими, за да подчиним духа. Тогава твоята годеница веднага ще оздравее. Всичко това вярвам, че ще бъде интересно зрелище за всички придворни и за жителите на твоята столица.

Без да подозира нищо, султанът се съгласил на това. На другия ден вълшебният кон бил изнесен в градината пред двореца, а стражата на султана обградила мястото. Веднага се насъбрало голямо множество и зад редицата войници почерняло от народ. Тогава пристигнал султанът, заобиколен от своята свита, и заел мястото си на стъпалата пред двореца. Довели след това и бенгалската принцеса, която била придружена от своите придворни дами. Тя се приближила до вълшебния кон и внимателно се качила на него. Принцесата била облечена великолепно. И ето, мнимият лекар наредил да се сложат благоуханията в огъня, който бил запален близо до коня. С ръце скръстени на гърдите лекарят обиколил три пъти около коня, шепнейки някакви тайнствени думи. Пушекът все повече и повече се сгъстявал и скоро принцесата и конят били напълно обвити от гъстия дим. Тогава принцът смъкнал лъжливата си брада, съблякъл черните дрехи, скочил на коня пред своята годеница и притиснал бурмата на врата. Вълшебният кон бързо полетял нагоре и принцът извикал на изненадания султан:

— Кашмирски султане, нека това ти послужи за урок. Знай, че твоята глава не е най-умната и че волята ти не е непреклонна.

Още същия ден спасената двойка пристигнала в столицата на Персия. Принцът се спуснал пред двореца на баща си. Неописуема била радостта на стария цар, който с просълзени очи прегръщал ту сина си, ту своята снаха.

Тържествена сватба била отпразнувана. Пратеници били проводени при бенгалския владетел да му съобщят за сватбата на

дъщеря му. Когато той узнал за опасните приключения на своята дъщеря и своя зет, почувствал се много честит, че може да пожелае на персийския престолонаследник и на неговата жена щастлив и дълъг живот.

ЧЕТИРИМАТА ОСЪДЕНИ НА СМЪРТ

В столицата на Персия един обуцар имал голям дюкян и бил известен като щедър човек.

Един ден, когато както обикновено седял в своя дюкян, на вратата се показал един гърбав човек, който започнал да пее и да удря по един малък барабан. Това се видяло забавно на обуцаря. Той поканил човека да влезе. Гърбавият влязъл в дюкяна и оттам в стаята зад него. Жената на обуцаря била сложила софрата и го поканила да вечерят.

Човекът не дочакал да го поканят втори път, седнал и започнал да се храни. Изглежда, че бил много гладен, защото не внимавал как

яде. За вечеря било приготвено някакво ядене от риба и за нещастие, една кост заседнала в гърлото на гърбавия човек. Напразно изплашените мъж и жена се мъчили да го спасят. Той паднал от стола и останал вцепенен на пода. Обущарят и неговата жена били ужасени.

— Какво да правим? — извикал обущарят. — Хората ще ни обвинят, че ние сме го убили. Законът е безмилостен!

— Знаеш ли какво? — рекла жената. — Тъмно е вече. На съседната улица живее един лекар, евреин. Ще го занесем там, щом по улицата престане всяко движение. Ще го изправим пред вратата. Ще похлопаме. И когато някой дойде да отвори, ще избягаме. Щом отворят вратата, той ще падне върху тесните стълби, и лекарят ще помисли, че нещастникът е умрял при падането.

Каквото намислили, това и сторили.

Когато лекарят се пробудил късно през нощта от силното хлопане, скочил и отворил вратата. Тогава нещастният човек паднал на гърба си върху каменните стълби.

— Ето какво направих със своето бързане! — започнал да се тюхка лекарят и повикал робинята си да донесе свещ.

Пред него лежал човек, който не издавал никакви признаци на живот. Девойката помогнала на лекаря да отнесат трупа в стаята. Лекарят бил много уплашен, защото смятал, че нещастникът е умрял при падането.

— Какво се двоумиш? — казала жена му, която през това време се пробудила и дошла да види какво е станало. Знаеш, че шейхът ще ти отреже главата за това. Веднага изкачи мъртвеца на покрива на нашия съсед, неженения мюсюлманин, и го хвърли оттам през комина.

Отчаяният лекар помислил, че така единствено може да се спаси, и тръгнал да изпълни думите на жена си.

Съседът бил надзорник в кухнята на шейха. Той често носел у дома си останалите ястия от трапезата на своя господар, но изглежда, че котките на съседите му правели много пакост.

Тъкмо тази вечер имало празненство в двореца на шейха и той трябвало да остане по-дълго в кухнята. Върнал се призори, тъкмо когато лекарят и неговата слугиня спускали през комина мъртвеца. Изненадан, той чул някакъв шум. Това не били нито котките, нито мишките. Тогава видял как над огнището се показали два крака, които

останали да висят във въздуха, сякаш този, който се спускал през комина, се колебаел да слезе.

— Стой, разбойнико! — извикал надзорникът на шейховата кухня.

Той мислел, че това е някой крадец, който идва да го обере. Но понеже този човек продължавал да виси над огнището, надзорникът скочил, извлякъл го от комина, хванал го за врата и започнал да го души. Най-сетне го тръснал на пода. Когато се поуспокоил малко, с ужас видял, че нещастникът не мърда.

— Хубава работа направих! — казал той на себе си и повдигнал мъртвеца. — Аз съм удушил човека!

Но той бързо намислил как да се отърве. Вдигнал мъртвеца на гърба си и го изнесъл през задната врата.

На изток започнало да се разсъмва, но по улиците нямало жива душа. Близо до пазара надзорникът прикрепил мъртвеца до една стена, огледал се наоколо и предпазливо се върнал вкъщи.

След малко минал някакъв християнин. Вървял спокойно по улицата и завил на ъгъла. Мъртвецът седял опрян до стената с протегнати напред крака. Без да иска, християнинът се спънал и паднал.

— Нещастнико! — извикал изплашеният християнин, който може би бил и пиан. — Нима започваш да се шегуваш преди дори да се е съмнало? Чакай да те науча аз тебе как се поставя крак на хората.

И в същия миг той стоварил няколко юмрука по главата на непознатия.

В това време се появила стражата.

— За Бога! — извикал един от войниците. — Този човек е мъртъв.

Християнинът се разтреперил.

— Не исках да го убия! — уверявал ги той.

— Какво ти е направил този човек? — попитал началникът на стражата.

— Спъна ме и паднах — отвърнал запитаният.

Отвели нещастника в ареста. Занесли там също и мъртвия.

Обяснили на началника за станалото. Когато той узнал, че един християнин по съвсем дребна причина отнел живота на един мюсюлманин, заповядал да окачат убиеца на бесилката.

Разчуло се това по целия град. Издигнали бесилка на площада. След пладне старо и младо се втурнало да види как ще обесят престъпника, който след дълго упорство признал своето престъпление.

Палачът се готвел вече да метне въжето на врата му, когато изведнаж се чул силен вик:

— Пуснете го, пуснете го! Той е невинен! Аз убих този човек!

Палачът отпуснал въжето, а през тълпата си пробил път един човек и се изправил пред бесилката.

— Той не е убиец! — заявил човекът. — Аз съм виновният!

Държавният обвинител, който също бил при бесилката, започнал да разпитва човека, който обвинявал сам себе си. Той обяснил как ударил един гърбав човек, понеже го сметнал за крадец. Като надзорник на шейховата кухня, той донасял вкъщи разни ястия, но винаги му ги крадели.

— Достатъчен грях е — заявил той, — че съм убил един мюсюлманин. Не искам да нося върху себе си и кръвта на този невинен човек.

Когато държавният обвинител изслушал това признание, той пуснал на свобода християнина, а на бесилката качили надзорника на шейховата кухня.

Палачът отново се готвел да дръпне въжето, но пак се чул глас:

— Пуснете го! И той е невинен!

Един дребен човек махал с бяла кърпа и непрекъснато викал:

— Не го обесвайте, аз съм истинският убиец.

Съдиите изпаднали в недоумение. На кого да вярват? Но и този, който обвинявал себе си за смъртта на един човек, трябвало да бъде разпитан. Това бил лекарят евреин, който разказал как в тъмнината попаднал на един човек и по невнимание го убил. Пак осъденият на смърт отстъпил мястото си на новия осъден, а народът повярвал, че най-сетне е намерен истинският убиец.

Но още веднаж всички останали изненадани.

Тъкмо в момента, когато лекарят произнасял своята предсмъртна молитва, от тълпата изскочил един човек и започнал да вика:

— Стойте! Още не сте намерили истинския убиец. Хванете мене. Аз съм виновен за смъртта на този нещастник.

И новодошлият, който бил обущарят, разказал какво е станало с мъртвеца. Съвестта му започнала да го измъчва, като се научил, че

невинен човек ще бъде обесен вместо него.

Съдиите се намерили в още по-голяма мъчнотия и решили да представят на шейха този необикновен случай. Нека той да разследва цялата работа и да произнесе присъдата. Отвели в двореца обущаря, лекаря, надзорника на кухнята и християнина. С тях занесли и мъртвеца.

Шейхът бил много неразположен. На няколко пъти той пращал да повикат дворцовия му смехотворец, но той не се явявал. Не можел да си обясни неговото непокорство. Слугите съобщили на шейха, че дворцовият смехотворец не се е вестявал от двадесет и четири часа.

Пред двореца настъпило голямо смущение. Народ се трупал от всички страни. Шейхът видял през прозореца, че начело на това шествие върви най-старият съдия, заедно с държавния обвинител и другите съдии, а стражарите водят четирима души. Зад тях двама души носели на носилка нещо покрито. Тълпата била задръстила цялата улица.

Първият министър съобщил на шейха, че най-старият съдия иска да говори със своя господар по един много важен въпрос. Шейхът веднага заповядал да пуснат съдията. Той влязъл. Заедно с него влезли и четиримата обвиняеми. Когато шейхът узнал каква е работата, заповядал да донесат носилката с жертвата на това тайнствено престъпление.

Той се изненадал много, когато в лицето на нещастника познал своя дворецов смехотворец.

— Клето приятелю — казал той, — четири пъти убит! Кой би подозирал, че ще имаш такава печална съдба, ти, който винаги беше така весел!

Шейхът продължавал да се взира в лицето на своя любимец.

— Лекарю — извикал изведнъж шейхът, — струва ми се, че още има живот в него. Виж, устните му се движат.

Лекарят се навел и рекъл изненадан:

— Боже мой, сърцето му тупти!

Бързо донесъл лекарят своите инструменти, сложил главата на нещастника върху коленете си, отворил устата му и с дълги щипци измъкнал от гърлото му рибената кост. Човекът, когото смятали за мъртъв, започнал да шава. Когато го поразтъркали добре, той се съживил напълно. Отворил очи и с учудване се огледал наоколо, не

знаейки какво става с него. Четирмата осъдени на смърт сияели от радост. Дворцовият смехотворец се изправил на краката си.

— Кой ме гъделичкаше по гърлото? Нима не знаете, че имам гъдел? — рекъл той.

— Изглежда, че нямаш — казал весело шейхът, — защото, който може да понесе толкова удари и неприятности, както ти през последните двадесет и четири часа, той може да търпи и гъделичкането.

Шейхът назначил вещицата лекар евреин за свой дворецов лекар, а другите трима, които също така се показали почтени хора, защото не искали друг да пострада вместо тях, наградил с богати подаръци и ги освободил. Така тази печална в началото случка завършила радостно за всички.

ХАСАН ВЪЖАРЯТ

Живеели в Багдад двама добри приятели. Единият се наричал Сади, а другият — Сад. Първият имал много роби и голямо богатство, а другият — малко слуги и малко пари.

Един ден двамата разговаряли и се питали какво е щастие и как може на този свят да се стигне до него. Сади твърдял, че всеки човек,

като спести или спечели малко пари, може с тях да си създаде и своето щастие. Най-важното било да има пари. Сад не бил съгласен с тази мисъл и казал, че едно е пари, а друго е щастие.

— Нека проверим — рекъл Сади. — На един човек, за когото знам, че никога няма да се обогати чрез своята работа, ще му дам известна сума пари. Ще видим кой от нас има право.

Сад се съгласил с предложението на своя приятел Сади.

Двамата тъкмо по това време минавали покрай работилницата на един въжар, на име Хасан. За него мислел Сади. Хасан имал жена и пет деца. Изкарвал едва толкова, колкото да не гладува. Не можел и да мисли да разширява своята работилница, защото нямал пари да плаща на повече помощници и да купи нови инструменти.

Все пак въжарят казал на Сади, че живее щастливо и че никога не му е била потребна чужда помощ. Сади му отговорил, че му е приятно, дето мисли така и заради това ще му подари двеста жълтици. С тези пари да купи каквото му е потребно и да разшири работилницата си.

Хасан видял, че богатият човек му желае доброто. Той се почувствал много щастлив и отговорил:

— И с много по-малко пари бих станал по-богат от всички въжари на Багдад.

Той подскочил от радост, когато получил кесията с жълтиците. Едва намерил думи да поблагодари на Сади.

Но Хасан нямал нито вкъщи, нито в работилницата си място, където да запази толкова пари. Ето защо той скрил кесията в чалмата си, която носел винаги. Но преди това извадил десет жълтици, за да има пари на ръка за първите покупки.

Наистина още същия ден той си доставил голямо количество коноп. Вечерта купил голямо парче месо, защото отдавна вкъщи не били вкували месце. Когато тръгнал към къщи, един орел забелязал месото в ръцете му. Спуснал се орелът да грабне месото. Но Хасан ловко ударил грабливата птица. Тогава чалмата му паднала от главата и орелът, вместо месото, задигнал червената чалма и отлетял. Напразно викал клетият въжар. Орелът изчезнал високо в облаците.

Хасан се ядосал много, че изгубил току-що получените пари. Разбити били всичките му мечти. Без чалма не можел да остане,

трябвало да си купи друга, а чалмите били скъпи. Така от десетте жълтици му останали съвсем малко пари.

Най-много съжалявал, че Сади съвсем нямало да му повярва, като му разкаже тази история.

От това нещастие изминала половин година. Един ден двамата, Сади и Сад, минали случайно покрай работилницата на Хасан. Сади бил уверен, че ще види голяма въжарска работилница, пълна с работници. Но за голяма своя изненада, намерил Хасан в неговите стари, окъсани дрехи. Само чалмата му била нова, всичко друго било старо.

Сади поздравил Хасан. Когато чул за печалната преживелица с грабливия орел, не повярвал нито дума.

Сад се опитал да убеди Сади, че е възможно подобно нещастие, но Сади клател глава и не искал да повярва. Все пак извадил още една кесия с двеста жълтици и я подарил на Хасан, след което продължил разходката си със своя приятел.

Когато Хасан се поуспокоил от голямата радост, започнал да мисли какво да прави сега с парите. Занесъл ги веднага вкъщи, завързал ги в една кърпа и ги сложил в един кюп с трици, който стоял в един ъгъл на стаята. Взел само десет жълтици, както и по-рано, за да купи коноп. Жена му и децата му не били вкъщи. Дошли, когато той вече излизал. Той им казал, че отива да купи коноп, но не споменал нито дума за парите в кюпа.

След като Хасан излязъл, един човек започнал да вика по улицата:

— Глина, глина! Хубава глина!

На Хасановата жена потрябвала глина. Тъй като този човек търгувал и с трици, тя предложила да му даде кюпа с триците за няколко буци глина.

След малко се върнал Хасан с няколко души, които носели коноп. Когато стоварил стоката и заплатил на носачите, погледът му се спрял на празното място, където по-рано стоял кюпът с триците.

— Жено — извикал той тревожно, — какво е станало с триците?

— Дадох ги за няколко буци хубава бяла глина — похвалила се жената.

— Знаеш ли колко си заплатила за тази глина? — извикал Хасан въвн от себе си. — Дала си сто и деветдесет жълтици, които аз бях

скрил в дъното на кюпа.

Тогава той ѝ обяснил как получил кесията жълтици и как ги скрил в кюпа.

Жена му раздрала дрехите си от мъка, започнала да скубе косите си и да се кара на Хасан защо не ѝ е казал нищо, преди да излезе от къщи. Но с това парите не могли да се върнат, а Хасан, който не могъл да се утеши поради тази загуба, едва успял да успокои жена си. Тя без малко щяла да полудее от мъка.

Хасан се тревожел от мисълта какво ще помисли за всичко това неговият благодетел.

Времето минавало и най-сетне дошъл денят, когато Сади и Сад посетили Хасан.

Със загрижено лице Хасан им разказал за своето ново нещастие. Той знаел предварително, че никой няма да му повярва. Така и станало. Сади смятал, че този беден въжар е страшно лекомислен и покварен човек и съжалявал, че подарил на него парите, а не на някой друг.

— Ти нямаш ли вече желание да правиш опити с въжаря? — попитал го Сад.

— Пази, Боже!

— Тогава, позволи ми аз да опитам — продължил Сад. — Преди малко, както знаеш, намерих едно парче олово. Ако Хасан има късмет, това може да му донесе повече, отколкото твоите жълтици. Ето, ще му подаря оловото.

При все че Сади се смее на този подарък, Сад дал на Хасан оловото. Наистина Хасан не знаел какво да прави с него, но от учтивост го взел и поблагодарил.

На другата вечер един рибар тръгнал по улицата, на която живеел въжаря, хлопал по вратите и питал кой има малко олово, защото му трябвало за мрежата. Никой нямал и той най-сетне стигнал до Хасан. Въжарят се зарадвал, че може да помогне на рибаря, а рибарят обещал да му даде всичката риба, която хване с първата мрежа.

На другия ден бедният въжар работел в своята работилница и не мислел за нищо друго, когато изведнаж дошъл рибарят с една голяма риба в ръката си.

— Хванах само една, когато хвърлих мрежата първия път — казал той. — Но рибата е хубава и голяма.

Хасан поблагодарил, взел рибата и я занесъл вкъщи на жена си. Спомнил си за Сад, който му дал оловото, но не очаквал, че освен тази риба, може да получи и нещо друго.

Жената и децата на въжаря гледали и се чудели на голямата риба. В цялата къща нямало такъв голям съд, който да я побере.

Трябвало да я нарежат на парчета. Но още когато жената чистела рибата, намерила в корема ѝ голям прозрачен камък и помислила, че е стъкло. Избърсала го и го дала на децата да си играят с него.

Това необикновено парче стъкло зарадвало много децата. То светело дори в тъмнината. Те подскачали от радост, тичали по стаята и викали, докато баща им заповядал да млъкнат.

На другата сутрин, когато Хасан бил вече на работа, дошла една от съседките, жената на един златар, и започнала да се оплаква от децата на въжаря, които миналата нощ вдигали толкова шум, че мъжът ѝ не могъл да спи. Добродушната жена на въжаря казала, че съжاليا много, и разказала на своята съседка за играчката на децата. Тя я поканила да влезе и да види тази необикновена играчка, за която децата толкова много викали.

— Колко е хубава тази играчка! — казала лукавата съседка.

Тя веднага разбрала, че това е бисер. Попитала жената на въжаря дали ще ѝ продаде тази играчка, защото мъжът ѝ може би щял да я употреби за нещо. Но за щастие, децата започнали силно да се противят, защото не искали да се разделят със своята хубава играчка. Майката не искала да ги дразни повече и запазила това необикновено стъкло.

След малко жената на златаря дошла пак. Говорила с мъжа си и той давал двадесет жълтици за това стъкло. Разбира се, това се видяло чудно на жената на въжаря и тя заявила, че трябва най-напред да попита мъжа си, Хасан.

След малко се върнал и Хасан. Щом узнал каква е работата, той се усъмнил, че това стъкло не ще да е обикновено. Когато жената на златаря предложила петдесет жълтици за него, станало ясно, че то има голяма стойност. Поискал за него сто хиляди жълтици.

Жената на златаря си отишла вкъщи, но след малко пак се върнала и казала, че мъжът ѝ давал десет хиляди жълтици. Хасан останал на своето. Жената на златаря не могла да предложи сама повече и си отишла.

След като се нахранил, Хасан отишъл на работа.

Но когато се върнал вечерта, вкъщи го чакал самият златар. Той предложил двадесет хиляди жълтици. Хасан обаче упорствал на старата цена и равнодушно заявил, че ще покаже скъпоценния камък и на други златари. Това помогнало. Златарят веднага сключил пазарлъка. Донесъл две хиляди жълтици и обещал останалите деветдесет и осем хиляди да изпрати на следния ден.

Така и станало.

Бедният въжар изведнъж станал богат. Ако знаел къде живеят Сад и Сади, веднага щял да отиде да им поблагодари. Но тъй като не знаел, оставил на случая.

Размислил се Хасан как най-добре да употреби своето богатство. Неговата жена поискала нови и хубави дрехи за себе си и за децата, а също и хубава къща. Хасан не изпълнил веднага тези желания, а най-напред дал пари в заем на своите бедни другари — въжари, да купят коноп, необходим за работата. Те почнали да работят за негова сметка. По този начин той създал работа на всички бедни въжари в Багдад и спечелил доста пари. След кратко време трябвало да построи голяма сграда, за да има достатъчно място за стоката. И за себе си построил великолепна къща, истински дворец, а и семейството му не останало без дрехи.

Изминало доста време, откакто Хасан живеел в своята нова къща. Един ден Сад и Сади минали пак по тази улица. Изненадали се, като не намерили Хасан, и попитали за него. Още повече се зачудили, когато чули, че бедният занаятчия станал голям търговец, че имал собствена къща, която приличала на истински дворец.

— Виждаш ли, Сад — казал Сади, — този човек наистина бил годен за работа, при все че в началото беше прахосник. Съжалявам само, че два пъти ме излъга, за да вземе повече пари. Все пак радвам се, че му помогнах и го направих щастлив.

На богатия господар и на ум не му идвало, че работата стои съвсем другояче. Сад останал на своето, че Хасан не е лъгал и че се е обогатил по друг начин.

Разговаряйки така, двамата приятели стигнали до къщата на Хасан. Още повече се зарадвали, че това великолепно здание е собственост на някогашния беден въжар. Те попитали вратаря дали това е истина. Той потвърдил.

Един от многобройните слуги съобщил за идването на Сад и Сади. Те скоро се намерили в разкошен салон, украсен със скъпи килими. Хасан възжарят седал на възглавници, ушити със сърма, и пушел наргиле. Като ударен от гръм той скочил, като познал своите благодетели. Посрещнал ги радостно и ги поканил да седнат на почетно място. Започнал да ги уверява, че отдавна желаел да им поблагодари.

Сади не криел своето мнение за произхода на Хасановото богатство, открито му казал, че неговите жълтици са му послужили, и го попитал защо не е казал истината.

Щастливият Хасан разказал своите преживелици, но Сади все още не искал да вярва.

— Аз се радвам на твоето богатство — казал той, — защото тъкмо това беше и моето желание. Но на тези басни за грабливия орел, за купа с триците, за скъпоценния бисер в рибата — не мога да повярвам.

Мръквало се, а двамата приятели все още не могли да се нарадват на богатството на Хасан и на неговата къща. Най-сетне решили да си отиват, но Хасан настоял да останат да пренощуват при него, като ги поканил на другия ден да посетят полските имоти, които неотдавна купил.

На другата сутрин Хасан завел своите гости до реката, поканил ги да заемат място в един малък кораб. След малко пристигнали в чифлика на Хасан.

Сад и Сади мислели, че се намират в някоя вълшебна градина. Всичко наоколо било великолепно украсено. Птиците пеели, цветята разливали своите благоухания и водата от водоскоците подскачала високо. Лимоните и портокалите изпълвали въздуха с приятни благоухания.

Гостите на Хасан почивали под сянката на дърветата заедно с домакиня, когато синовете на Хасан дотичали и съобщили на баща си, че намерили нещо необикновено: една чалма, която птиците имали за гнездо. Хасан просто не вярвал на очите си, защото в ръцете си държал собствената си чалма, която орелът му бил отнесъл.

— Не зная, почитаеми господа — казал той, — дали си спомняте още за чалмата, за която ви казвах. Радвам се, че се намери потвърждение на думите ми.

Той дал чалмата на Сад и Сади да я разгледат добре. Те наистина намерили в нея една кесия със сто и деветдесет жълтици. Изненадата на двамата била голяма, но и радостта на Хасан била не по-малка, защото всичко това ясно доказвало, че той не лъже.

Двамата приятели останали на обяд при Хасан, който ги задържал и за вечеря. Когато луната показала своя засмян лик, Хасан и гостите се качили на конете си и се върнали обратно в Багдад. Щом пристигнали, забелязали, че няма достатъчно храна за добичетата. Понеже било късно, слугите отишли при съседите да поискат храна и намерили само един кюп с трици и малко сено. Те изсипали триците на конете, но се изненадали, когато от кюпа паднала една вързана кърпа, която била много тежка. Един от слугите веднага занесъл кърпата на своя господар, който бил на приказка със Сад и Сади.

— Ето и последното доказателство, че винаги съм казвал истината! — извикал Хасан радостно.

Развързал той веднага кърпата и пред изненаданите гости преброил парите. Намерили точно сто и деветдесет жълтици. Жената познала кюпа с триците. Това бил наистина техният кюп, който тя била дала на човека, от когото взела няколко буци глина в замяна.

И така, всяко съмнение изчезнало за невярващия Сади. Ясно било, че Хасан никога не е лъгал. Двамата приятели останали още една нощ при Хасан и когато на другия ден си тръгнали, помолили домакина често да ги посещава. Хасан се възползвал от тази покана и свързал с тях най-добро приятелство. И тримата живеели в мир и съгласие, щастливи и доволни, и разправяли на мало и голямо, че щастието е едно, а парите са съвсем друго нещо.

РИБАРЯТ И ДУХЪТ

На брега на едно езеро се издигала малка колиба. Тук живеел един рибар със своята жена и трите си деца. Рибарят едва изкарвал колкото да изхрани себе си и семейството си. Всеки ден, още преди изгрев-слънце, той отивал на брега на езерото и хвърлял мрежата.

Една сутрин както обикновено рибарят отишъл на брега. Той бил неразположен и загрижен. Мислел за семейството си, което живеело в голяма немотия. Когато дръпнал да изтегли мрежата, видяла му се тежка. Теглил, теглил и най-после с голяма мъка я измъкнал на сухо. Зарадвал се много, защото мислел, че е уловил едра риба. Но колко се разочаровал, когато в мрежата намерил костите на едно магаре.

Изчистил рибарят мрежата и пак я хвърлил на друго място във водата. Когато да я измъкне, почувствал, че пак е тежка. Но щом я издърпал на брега, намерил само няколко счупени тухли и парчета стъкла. Мрежата му се изпокъсала. Седнал отчаяният рибар да я кърпи. Като я закърпил и изчистил, хвърлил я отново. И третия път не хванал нито една риба, но в мрежата се заплело едно голямо бакърено шише. Рибарят го извадил и започнал да го разглежда. Като го зърнал по-отблизо, видял, че е запечатано с оловен печат, на който били издълбани някакви чудновати знаци. Любопитният рибар отворил шишето с върха на ножа си и започнал да го разтърсва, но нищо не излизало от него. Решил да остави настрана тази необикновена вещ и после да я продаде на някой бакърджия. Обаче изведнъж от шишето започнал да излиза дим, който се издигал високо, все по-високо, и закрил цялото езеро, че дори затъмнил и слънцето. Димът започнал да се сгъстява, най-сетне придобил определени черти и рибарят се намерил очи в очи пред един грамаден дух, който с гръмовен глас проговорил:

— О, Соломоне, Божий пророче! Прости ми, никога вече няма да бъда непослушен, нито ще се противя на твоите заповеди.

Рибарят се посъвзел от своята изненада и попитал:

— Кой си ти, който произнасяш името на този мъдър цар и идваш от дълбочините на езерото?

Духът отговорил:

— Ти, човече, ме освободи от дълго робство. Аз принадлежа към духовете на бунтовниците. Веднъж обидих Соломон, великия пророк. Той ме затвори в това шише и сложи върху него своя вълшебен печат. След като прекарах двеста години затворен така, аз реших да направя богат оногова, който намери шишето и ме освободи. Но никой не дойде. Изминаха още толкова години, тогава реших да дам на своя освободител всичките богатства на света. Но пак никой не дойде, който да заслужи това. Заклех се най-после, че този, който ме

освободи, трябва да умре, който и да е той. Заради това пригответи се, защото с тебе е свършено.

— Охо! — извикал рибарят. — Нима така се отплащаш на човека, комуто дължиш свободата си?

— Моли се, помоли се преди смъртта си на Бога, защото аз няма да погазя клетвата си.

Когато рибарят разбрал, че всичко това не е на шега, обзел го голям страх. Сетил се той за своето нещастно семейство. Поразмислил малко дали не ще може с хитрина да се спаси и най-сетне смело казал:

— Добре, нека бъде както искаш. Мога ли нещо да те попитам? Но в името на Бога, ще ми кажеш истината...

— Питай — отговорил духът, — ала побързай, защото нямам време.

— Дали ти наистина си бил затворен в това шише? — попитал рибарят.

— Нима ти се съмняваш? Аз бях вътре.

— Това е невъзможно — отвърнал рибарят. — Това шише може да се хване с две ръце. Ти би го повдигнал с малкия си пръст. Как си могъл да стоиш вътре?

— Ето виж — отговорил духът, — ей сега ще ти покажа.

Той се превърнал отново на дим. Този дим ставал все по-слаб и бавно се спускал и се прибирал в шишето.

— Виждаш ли, рибарю, че говоря истината? — извикал духът от шишето.

— Виждам — казал рибарят и бързо взел оловото с печата на Соломон и запушил устието на шишето. — Така!... Сега ще си останеш там, където си бил.

Той ритнал шишето с крак и то започнало да се търкаля към езерото.

— Не ме хвърляй пак във водата, рибарю. Аз само исках да се пошегувам с тебе! — викал духът от шишето.

— Млъкни, проклетнико! — извикал гневно рибарят и силно блъснал бакъреното шише.

— Отвори, отвори! — викал изиграният дух. — Аз ще те направя богат, ще те направя щастлив, повярвай ми.

— Нищо не ти вярвам. Веднага във водата. Ще кажа на всички почтени хора да се пазят, да не им побегнеш, ако случайно те извадят

от водата.

— Не прави така, недей! — викал духът. — Кълна ти се, че ще те направя богат и щастлив.

Рибарят чул как духът се кълне във всичко на света и знаейки, че той държи на клетвата си, извадил най-сетне оловния печат.

Духът излязъл от шишето, както първия път, и придобил образ.

— Ела с мене — казал той на рибаря.

Тръгнали те през голяма пустиня и най-сетне стигнали до четири възвишения, между които се простирало едно езеро. Духът се спрял тук и казал на рибаря да хвърли мрежата. Рибарят се подчинил. Когато измъкнал мрежата, намерил в нея четири риби: едната червена, другата бяла, третата синя и четвъртата зелена.

— Занеси тези риби на султана — казал духът — и ще получиш много пари за тях. Всеки ден можеш да идваш на това място, но запомни: не идвай повече от веднъж на ден!

Духът изчезнал, а рибарят още стоял изненадан от чудния лов.

Той отишъл в двореца на султана и помолил да го пуснат. Султанът никога досега не бил виждал такива хубави риби и за всяка от тях му дал по десет жълтици. Рибарят си тръгнал за вкъщи, като си тананикал от радост.

Готвачката на султана се изненадала много от чудноватия изглед на тези риби, но все пак ги изчистила и посолила. Тя ги сложила в тигана на огъня, наляла масло, изпържила ги от едната страна и вече се тъкмяла да ги обърне на другата.

Но не щеш ли, изведнъж стената се разтворила и се появила една прелестна самодива, облечена в дрехи от синя коприна, със златна корона на главата и с блестящи пръстени по ръцете. В дясната си ръка държала пръчка. Самодивата докоснала с нея тигана и казала:

— Рибки мои, дали сте ми верни?

За голяма изненада на султановата готвачка, рибите в тигана повдигнали глави и отговорили:

— Ти ни обичаш неизмерно и ние те слушаме и сме ти верни.

Тогава самодивата обърнала тигана с пръчката си и изчезнала в стената.

Готвачката едва дошла на себе си от изненадата. Но когато се навела да вдигне падналия тиган, видяла, че рибите са изгорели и не ставали за ядене. Разплакала се тя и не знаела как да поправи това зло.

Султанът чакал с нетърпение да си хапне от тези необикновени риби. Изпратил везира да види какво става в кухнята.

Готвачката разказала на великия везир за станалото. В началото той не искал да повярва. На самия султан не обяснил как стои работата, а само му казал, че яденето не станало. Везирът повикал рибаря и от името на султана му заповядал да улови други риби. Той обещал и още на другия ден ги донесъл.

Но и сега станало както преди. Самодивата пак се появила. Тя пак говорила с рибите, след което съборила тигана и рибите изгорели.

Сега везирът разказал всичко на султана, който пожелал да види това чудо със собствените си очи. За трети път той поръчал четири риби. Рибарят си спомнил за обещанието, което дал на духа, и казал, че ще ги донесе на другия ден.

Огънят горял на огнището и готвачката започнала да чисти новите риби. До нея стояли султанът и везирът и я наблюдавали. От време на време те хвърляли поглед към стената, която била здрава и без пукнатина. Маслото почнало да кипи. Готвачката сложила рибите в тигана. Рибите полека се пържели, а султанът нетърпеливо чакал необикновеното явление.

И тъкмо когато трябвало да се обърнат рибите, стената изведнъж се разтворила. Пак се появила самодивата и попитала:

— Рибки мои, дали сте ми верни?

А рибките отговорили:

— Ти ни обичаш неизмерно и ние те слушаме.

Хубавата самодива обърнала тигана и докато стената се затвори след нея, рибите изгорели, както по-рано.

Тогава султанът повикал рибаря и го попитал къде е уловил тези риби.

— От едно езеро извън града, което се намира между четири възвишения — отговорил рибарят.

— Познаваш ли ти това езеро? — попитал султанът своя везир.

Везирът отговорил:

— Тридесет години ходя на лов и познавам околността както собствената си къща, но никога не съм срещал такова езеро.

— Колко път има дотам? — попитал султанът.

— Два часа — отговорил рибарят.

Султанът пожелал лично да отиде до брега на това езеро, придружен от везира и своята свита. Рибарят трябвало да им покаже пътя. Те стигнали до необикновеното езеро, в което плували шарени рибки.

Войниците разпънали шатри покрай брега, а султанът повикал скришом своя везир и му казал:

— Знай, везире, че няма да се спра, докато не открия тайната на тези риби. Ще се върна след три дни. На войниците кажи, че лежа болен в този шатър, а през това време ти управлявай вместо мене.

Тогава султанът тръгнал покрай брега. Вървял дълго. Най-сетне забелязал един дворец, съграден от червен мрамор и покрит със сребърен покрив, който блестял на слънцето. Султанът стигнал до вратата, похлопал, но никой не се появил.

— Дали това не е някой вълшебен дворец? — се питал той и натиснал дръжката на вратата.

Вратата се отворила и султанът тръгнал по една пътека между високи стълбове. Той се оглеждал наляво и дясно, но всичко било тихо като в храм.

Събрал тогава султанът всичката си храброст и викнал колкото му глас държи:

— Хей, има ли тука някой, който да посрещне един уморен пътник?

Всичко било спокойно, както и преди. Вляво от входа султанът видял великолепна градина. Най-хубавите рози цъфтели в нея и разливали упоително благоухание. Водата от водоскоците подскачала весело. Четири лъва, изваяни от злато, гледали към четирите страни на света, а от техните уста изскачала вода. Възхищавал се султанът на всички тези хубости и тръгнал по пътя, който водел към стаите на двореца.

Влязъл в един салон, чиито стени били украсени с картини и пода постлан с килими. Султанът се чудел накъде да тръгне. Изведнъж чул някакви въздишки, които идвали от една от съседните стаи. Отправил се към вратата и се намерил пред един младеж, който, облечен в царска мантия и с корона на главата, седял на престола. Лицето му, благородно и изразително, било заобиколено с дълги черни къдрици. Султанът се поклонил, но младежът не станал да поздрави

чужденеца, а продължавал да бърше сълзите си със своето пурпурно наметало.

— Кой си ти, светли господине, и защо плачеш? — попитал султанът и продължил — Аз съм дошъл да открия тайната на загадъчното езеро, което лежи недалече оттука.

Едва сега младежът отговорил на поздрава и дал знак на султана да се приближи. Когато султанът пристъпил, той разгънал своята мантия. Половината от тялото на този младеж било от черен мрамор, а другата половина — от плът и кръв. Той можел да движи главата и ръцете си, но нозете му били вкаменени.

Султанът гледал с учудване, а младежът казал:

— Сега знаеш, благородни чужденецо, защо не те посрещнах. Не мога да се мръдна от мястото си.

— Но какво е станало с тебе, хубави младежо? Разкажи ми това чудо.

— Ще ти разкажа — отвърнал младежът и започнал. — Аз съм нещастният син на цар Махмуд, който дълго време, за щастие на своя верен народ, царува над Черния остров. Когато той умря, аз го наследих и станах цар. Но един зъл магьосник, с помощта на своите черни магии, искаше да се добере до моя престол. Като продавач на скъпоценни килими той успя да се вмъкне в моя дворец. Знаеше, че не е достатъчно, ако омагьоса само мене, защото моите граждани, които ме обичаха, никога не биха оставили своя млад цар омагьосан. Докато аз разглеждах килимите, той вдигна своята магьосническа пръчка и проговори: „Над града вода да се лее, да го закрие! Хората да се превърнат на риби! Всичко, което не е, нека се сбъдне!“ Тогава нахлу вода и в същия миг на мястото на моя престолен град се образува езеро. Моите граждани, които обожаваха огъня, се превърнаха на червени риби, мюсюлманите — на бели, християните — на сини, и евреите — на зелени. Вдигнах меч си срещу магьосника. Но той проговори: „Нека ми помогне пламъка: жив до пояса да бъдеш, а надолу — камък!“ Замахнах с меч си, ударих злия магьосник и земята го погълна. Но в същия миг се вкамених до пояса. И ето, вече пет века тлея тук, ни жив, ни умрял.

Развълнуван слушал султанът разказа на младия цар. С просълзени очи той гледал младежа, който бил на престола, а до него

лежал мечът, с който убил магьосника, но не можел да спаси себе си и своите. Изведнаж султанът се разплакал.

И виж, чудо! Още при появяването на първата сълза младият цар пристъпил напред. Магията на стария магьосник можела да трае само дотогава, докато някой смъртен човек не узнае за нея и се смили над съдбата на омагьосаните създания, които досега били пазени само от една добра, но не много мощна самодива. Все пак тя не позволявала нито една риба да погине и ги спасявала, дори и когато били в тигана. Те се връщали живи и здрави в езерото.

Заедно с царя била спасена и столицата му.

От езерото изникнал великолепен град. Хората весело се разхождали по улиците, купували и продавали, както било и по-рано.

Зацарил безгрижен живот в двореца. Птиците пеели в градината, цветята пръскали благоуханна миризма. В големия салон стояли двамата мъже, прегърнати, и плачели от радост.

— Сега ме пусни да си вървя — казал султанът. — Или, ако искаш, изпроводи ме до моята столица, която се намира недалеч оттука. Няма и половин ден път.

— Лъжеш се, мой драги приятелю и спасителю — отвърнал младият цар. — Злият магьосник е преместил моята столица. Тя сега се намира на старото място. Трябва да се пътува четири месеца, докато се стигне до твоята страна, но аз ще те изпровозя.

Петдесет роби водели камилите с дарове. След дълго пътуване през пустинята и много чужди страни, султанът пристигнал с освобождения цар в своята столица. Везирът не можел да повярва на очите си, когато видял своя господар жив и здрав. Всички граждани се радвали, че султанът им се връщал от мъртвите.

Тогавя султанът си спомнил и за рибаря. Ако не бил той, омагьосаната земя нямало да бъде освободена. Назначил го за пазач на хазната. Младият цар останал при султана, който нямал деца. Везирът бил назначен за управител на Черния остров и отпътувал за там.

Така бедният рибар станал един от първите хора в страната.

СОКОЛЪТ НА ЦАРЯ

Разказват — а Аллах знае по-добре, — че в Персия царувал един владетел, който обичал веселбите и разходките, забавите и лова.

Той опитомил един сокол и не се разделял от него ни ден, ни нощ. Всяка вечер държал сокола на ръка, а когато отивал на лов, го

водел със себе си. За сокола направили златна чашка, която окачили с верижка на врата на птицата. И с тази чашка сам царят поил сокола.

Веднъж, когато царят бил на лов, неговите ловци обградили една дива коза. Много мъка им създавала тази дива коза. По едно време изглеждало, че ще бъде уловена. Кръгът на ловците все повече се стеснявал. Царят много искал дивата коза да бъде уловена. Затова заплашил ловците:

— Ако някой изпусне козата, ще го убия!

Кръгът около козата все повече се стеснявал. Но ето, тя се втурнала към царя, с един скок полетяла над главата му и побягнала към гората.

Видял царят тогава, че всички люде му се смеят и се мъчат да прикрият смеха си. Дочул и да си шепнат нещо. Обърнал се към везира и го попитал:

— Везире, какво шушукат?

Везирът отговорил:

— Говорят, че ти си казал, че ще убиеш всеки, който изтърве дивата коза.

Тогава царят извикал:

— Залагам главата си, че ще я гоня, докато я убия.

И царят се спуснал с коня си по следите на дивата коза и я преследвал от връх на връх.

Пуснал царят сокола да улови козата. Умната птица я ударила с крилете си по очите. Козата не знаела вече накъде да бяга. Така най-сетне царят я настигнал и убил.

Като гонел дивата коза, царят навлязъл дълбоко в гората. Никъде не могъл да намери вода, а били жадни и той, и конят му. Видял тогава царят едно дърво, от което капела вода. Взел чашката от врата на сокола и я напълнил. Поднесъл чашата до устните си, но соколът я ударил с крилете си и я разлял.

Взел царят чашката отново и започнал да събира капка по капка сока, който капел от дървото. Мислел, че соколът е жаден и поднесъл чашката до човката му. Но птицата ударила пак с крилете и чашата се разсипала. Разсърдил се царят на сокола. За трети път напълнил чашката и я поднесъл на коня. Но соколът пак ударил чашката с криле и я излял.

Тогава царят извикал:

— Аллах да те накаже, неблагодарна птицо! Лиши ти от вода и мене, и коня, и себе си!

Хванал царят тогава сокола за крилете и го тръснал на земята. Счупило се крилото на сокола и той заридал. Немощна, птицата повдигнала глава към върха на дървото, сякаш искала да каже на царя:

— Царю, погледни нагоре.

Царят повдигнал глава. На върха на дървото видял отровна змия, от чиято уста капела отрова. Разкалял се владетелят, че счупил крилото на сокола, вдигнал птицата от земята, помилвал я, взел дивата коза със себе си и се върнал при своите ловци.

Тогава повикал най-добрите лекари да прегледат крилото на птицата. Лекарите излекували сокола и той отново ходел на лов с царя. Но през целия си живот царят не забравил двата урока от този лов. Той се закълел никога вече да не бъде бърз в думите си, както тогава, когато казал, че ще убие всеки, през главата на когото прескочи дивата коза. Закълел се още да внимава какво върши, да не би да направи някоя пакост, както когато счупил крилото на своя най-добър приятел, сокола.

ЧУДОТВОРНОТО КАНДИЛО НА АЛАДИН

През времето, когато Багдад бил още най-богатият и най-хубавият град на Изтока, живеела там една вдовица със своя син. Момчето се наричало Аладин. То било хубаво и умно. Майката изпитала много мъки, докато детето пораснало. Когато Аладин станал

на петнайсет години, решил сам да изкарва прехраната си. Сбогувал се той с майка си, благословила го тя и Аладин тръгнал да си търси работа.

Тъкмо по това време в Багдад пристигнал един чужденец от Африка, който бил облечен в необикновени дрехи и затова всички го наричали африканския магьосник. Той наистина бил магьосник. Тайнствените сили му открили, че близо до Багдад се намирала една пещера, в която горяло чудотворно кандило. Той поискал да се добере до тази скъпоценна вещ. Но в пещерата не смеел да пристъпи никой, който познавал вълшебната сила на това кандило. Ето защо магьосникът потърсил в големия град някой наивник, който да му помогне да извадят кандилото.

Този необикновен човек срещнал Аладин. Магьосникът се обърнал към младежа и му казал:

— Ако искаш да ми служиш, тръгни с мене. Ще те направя богат и щастлив.

Аладин веднага се съгласил:

— Господарю, аз съм готов, защото се надявам, че имаш нещо почтено на ум.

— Ще се увериш веднага в това — отговорил магьосникът.

Той завел Аладин при един търговец на дрехи и го оставил да си избере дрехата, която най-много му харесва. Младежът се облякъл. Тогава чужденецът го извел извън града. Вървели дълго. Най-сетне стигнали до една малка врата, която се показвала между високите скали. Магьосникът се спрял и казал на Аладин:

— Събери сухи клонки и ги запали. Ще видиш неща, които никой смъртен не е виждал преди тебе.

Когато огънят пламнал, непознатият човек започнал да шепне някакви тайнствени думи. След това хвърлил нещо в огъня и замахнал с вълшебната си пръчица. В същия миг се чул страшен гръм. Земята се разтърсила и в нея зейнали големи пукнатини. Едва тогава изплашеният Аладин разбрал, че е попаднал в ръцете на лукав магьосник и се опитал да побегне. Но магьосникът го хванал и му зашлевил такава плесница, че ушите му писнали.

— Глупако! — извикал той. — Нали обеща покорно да ми служиш? Трябва да ме слушаш! Веднага отмести камъка пред краката ми.

При все че камъкът бил грамаден, Аладин не се осмелил да се противи на своя господар, защото се страхувал много от него. Той се опитал да повдигне камъка, който сам се изместил, сякаш не бил камък, а перо. Под камъка имало стълби, които водели в някакво подземие.

— Слезни! — заповядал магьосникът. — Три големи блестящи свода ще се открият пред тебе. При всеки свод ще намериш много скъпоценности. Но няма да се докосваш до тях, а ще влезеш през вратата, която се намира в дъното на третия свод. Ще стигнеш до една градина. В дъното на тази градина ще видиш мраморен салон, а в него ще намериш запалено кандило. След като го угасиш и излееш елея, ще ми донесеш това кандило. За да не ти се случи някое зло, сложи този златен пръстен на средния пръст на дясната си ръка. Той ще те запази от всякаква опасност.

Сега Аладин не се страхувал вече. Смело тръгнал по стълбите и се спуснал надолу.

Когато стъпил в подземиято, той видял, че всичко наоколо е толкова хубаво, сякаш някакъв сън го е пренесъл в рая. Без да се колебае, той тръгнал покрай сводовете, които били отрупани с богатства. Така стигнал до великолепната градина и оттам до мраморния салон, в който се намирало кандилото. Угасил го, излял елея и го мушнал в джоба си.

На връщане не могъл да устои на изкушението и откъснал няколко плодове от дърветата. Но когато ги взел в ръката си, видял, че са от стъкло. Все пак те му харесали и той ги пхнал в джоба си, като взел и от скъпоценностите, които се намирали под сводовете.

Магьосникът чакал с нетърпение завръщането на своя помощник. Приведен над отвора, магьосникът гледал надолу. Когато Аладин най-сетне се появил, той извикал гневно:

— Кандилото, Аладине, къде е кандилото?

— Не бързай толкова, господарю — отговорил младежът спокойно и се спрял. — Съветвам те да слезеш и да видиш какви чудеса има тука.

— Дай по-скоро кандилото! — викнал магьосникът и протегнал ръка към дупката.

Изведнъж на Аладин дошло на ума да отмъсти на господаря си за получената плесница.

— Кандилото... — отвърнал той равнодушно, преструвайки се, че рови из джобовете си. — Да, кандилото! Мушнах го в джоба си, но така съм го затрупал с плодовете, които набрах от прелестната градина, че сега не мога да го извадя. Като изляза на светло, ще го потърся.

Магьосникът не можел повече да се сдържа. Той бил намислил да вземе кандилото от Аладин и да остави нещастния младеж в подземие, така че никой да не узнае за тези заровени богатства. Но плановете му се осуетили.

— Горко ти, нещастнико! — извикал той. — Зле ще си изпатиш!

И треперещ от гняв, той наместил камъка върху отвора на подземие. Младежът останал вътре. С ругатни и проклетия магьосникът напуснал страната и отплувал веднага с един платноход за Африка.

Отчаян, Аладин се заскитал из подземие, без да намери никакъв изход. Така изминали три дни. Глад и жажда го измъчвали. Той започнал да чупи ръце от отчаяние, като се молел на Аллаха да го спаси. Когато вдигал ръцете си към небето, случайно обърнал златния пръстен, който магьосникът му дал, и изведнаж пред него блеснала някаква светлина, сякаш се съмнало. Пред него застанал един дух с огромен ръст, който проговорил:

— Аз съм служителът на пръстена, който носиш на ръката си. Какво искаш да направя?

Уплашеният младеж промълвил:

— Изведи ме веднага от това място. Заведи ме в Багдад, в къщата на майка ми.

Още не довършил думите си и той се намерил вкъщи.

— Майко, мила майко, моля ти се, дай ми нещо да хапна. Умирам от глад.

Изненаданата майка му донесла веднага каквото намерила: малко сух хляб и вода. Но това се видяло много сладко на Аладин. След като се нахранил, той разказал на майка си всичко, което преживял.

В началото добрата жена не можела да повярва. Едва когато синът ѝ показал хубавите стъквени плодове, скъпоценните камъни и кандилото, нейното недоверие изчезнало.

— Какво мислиш — запитал Аладин, — можем ли да продадем тези неща? Може би ще вземем за тях малко пари, че да имаме храна

за няколко дни.

Но майката, която била бедна жена и никога не била виждала скъпоценни камъни, се усмихнала и отговорила:

— Кой ли пък ще даде пари за тези стъкълца? Само това кандило може би струва нещо. Почакай, аз ще го изтъркам с пясък, да светне.

Но щом започнала да го търка, появил се дим и в дима един крилат дух, който проговорил:

— Аз съм роб на това кандило. Готов съм да служа на този, който го държи в ръцете си. Какво ще заповядаш да направя?

Майката на Аладин толкова много се изплашила, че паднала в несвяст. Младежът, който вече имал такива необикновени преживелици, не изгубил самообладание. Аладин грабнал бързо кандилото и казал:

— Страшно съм гладен. Донеси ми нещо да ям!

Духът изчезнал, но начаса се върнал със скъпоценен поднос, върху който имало сребърни съдове с най-хубави гозби и питиета. Сложил всичко това на масата и се загубил в дима.

— Какво щастие — извикал Аладин. — Открих тайната на кандилото. Мамо, мамо, съвземи се! Свършено е вече с нашата неволя.

Така и станало. Винаги когато Аладин потърквал кандилото, духът се появявал и доставял всичко, каквото младежът пожелал. Най-хубавото било, че той винаги донасял нови сребърни прибори и не прибирал старите, така те можели да ги продават и с парите да си накупят всичко необходимо.

Изминали пет години, през които Аладин живял с майка си щастливо и в доволство. Но той не прахосвал своето богатство, не си губел времето, а се стараел да придобие повече знания.

Един ден, когато Аладин случайно минавал покрай двореца на султана, видял откритото лице на хубавата принцеса Бадрулбудура. Младежът веднага я обикнал. Когато се върнал къщи, казал на майка си:

— Бадрулбудура, хубавата дъщеря на султана, трябва да стане моя жена.

Добрата майка помислила, че синът ѝ се е побъркал, и се опитала да го отклони от това безумно желание. Но всичко било напразно. Аладин все по-настойчиво молел майка си да отиде при султана и да поиска ръката на дъщеря му.

— Облечи най-хубавите си дрехи — й казал той, — занеси му в дар тези хубави плодове, които откъснах от вълшебната градина. Ще видиш, че султанът ще се покаже благосклонен към тебе. Защото тези плодове не са от стъкло, както ти мислиш. Откакто станах по-образован, зная, че това са скъпоценни камъни, каквито нито един владетел на земята не е имал досега.

Най-сетне добрата майка се съгласила. Взела един скъпоценен поднос, сложила в него плодовете и другите скъпоценности, покрила ги грижливо с копринена кърпа и отишла в двореца на султана.

Когато след дълго чакане я пуснали, тя паднала пред нозете на султана и се изправила едва когато той й казал:

— Кажи, добра жено, какво те води тука?

Тя започнала да се оплита и едва могла да каже, че нейният син обичал хубавата принцеса Бадрулбудура и я праща да поиска ръката й.

Султанът и неговият велик везир едва се сдържали да не се изсмеят. Но когато майката на Аладин предала на владетеля скъпоценния подарък, и двамата останали изумени.

— Колко са хубави! — казал султанът. — Твоят син трябва да е голям богаташ, щом може да подарява такива скъпоценности.

Султанът и великият везир дълго се любували на подаръците. Най-сетне владетелят казал на майката на Аладин:

— Върви си и кажи на твоя син, че съм готов да го оцастливя с ръката на моята дъщеря. Но преди това трябва да ми изпрати още четиридесет такива подаръка, които да бъдат носени от двайсет черни и двайсет бели роби. Скъпоценните съдове трябва до върха да бъдат пълни с жълтици и скъпоценни камъни. Ако той може да ми направи такъв подарък, тогава ще има дъщерята на султана.

Аладин с радост посрещнал тази новина.

Щом минало полунощ, той взел своето кандило и се отправил към големия площад, който се намирал срещу двореца на султана. Тук Аладин потъркал кандилото и заповядал на духа, който веднага се появил, да донесе всичко, каквото султанът искал.

— Още нещо — добавил той. — Тук, на този площад, ще ми построиш дворец, толкова голям и хубав, какъвто не е имало досега на земята.

Едва завършил думите си и започнало да гърми. Пред очите на Аладин се издигнал от земята великолепен дворец, какъвто той дори и

на сън не бил виждал. От него долитала дивна музика. Когато Аладин влязъл, необикновен блясък засиял наоколо. Множество слуги бързали да изпълнят желанието на своя господар, а четиридесет роби, със скъпоценни подаръци в ръце, чакали.

Когато се съмнало, целият Багдад научил какво е станало през нощта. Млади и стари бързали да видят великолепния дворец на Аладин. И султанът станал по-рано от обикновено. От своята стая той се възхищавал на разкошния дворец. Но неговото учудване минало всяка граница, когато му съобщили, че господарят на вълшебния дворец желае да му се представи и поклони. Заедно с дъщеря си и с всички придворни той минал през големия салон, за да посрещне достойно високия гост, който идвал начело на едно тържествено шествие.

Аладин вървял със своята майка, последван от робите и подаръците.

Султанът познал вдовицата, майката на Аладин, която предния ден поискала ръката на дъщеря му. Той прегърнал радостно младежа, като бъдещ зет, а и хубавата Бадрулбудура на драго сърце склонила, защото младият Аладин ѝ харесвал. Още в същия ден бил тържествено отпразнуван годежът.

Докато ставало всичко това в Багдад, магьосникът в Африка не можел да забрави чудотворното кандило. Той изпратил своите духове да видят какво е станало с Аладин и с кандилото. Когато те се върнали и му съобщили, че Аладин е станал зет на султана и че с хубавата принцеса Бадрулбудура живее в разкошен дворец, където пази кандилото, магьосникът не можел да си намери място от яд. Той намислил да отиде в Багдад и някак да се добере до кандилото.

Една сутрин Аладин и султанът отишли на лов. Скоро след като заминали, пред двореца на Аладин се появил магьосникът, преоблечен като вехтошар. Той мъкнел пълна кошница с кандила ивикал:

— Кандила, кандила! Нови кандила сменям за стари!

Хората смятали, че е луд, и започнали да се задяват с него. И младата принцеса гледала през своя прозорец как се закачат с окъсания вехтошар. Тя дори наредила да го повикат в преддверието на двореца и казала на една от робините:

— В спалнята на моя мъж има едно старо ръждясало кандило. Донеси го и го дай на този човек, който събира стари неща.

За нещастие, Аладин не бил казал на жена си за чудодейната сила на това кандило. Тъкмо на това разчитал и магьосникът. Щом видял скъпоценната вещ, той я грабнал от ръцете на слугинята. Прислугата се смеела, но всички останали изненадани, когато вехтошарят потъркал кандилото и пред него се появил грамаден дух.

— Заповядам ти — извикал лъжливият вехтошар на духа — да вдигнеш този дворец с всичко, каквото има в него, да го пренесеш в Африка и да го оставиш в моята градина.

Вдигнал се начаса страшен вятър. Грамадната сграда полетяла във въздуха и нито следа не останала от нея.

Когато султанът и неговият зет се върнали от лов, узнали какво се е случило през тяхното отсъствие. Аладин бил отчаян. Султанът, силно разгневен, заповядал да оковат неговия зет и да го хвърлят в най-дълбоката тъмница.

— Ако до три дни дъщеря ми не се върне — извикал той, — страшно наказание те чака.

Аладин веднага разбрал, че това е работа на магьосника. Но какво можел да предприеме против него от тъмницата? Както някога, когато преди години бил затворен в подземиято, той чупел ръце и молел Аллаха да му помогне и да го спаси от новата неволя. И както тогава, той потърсил помощ от вълшебния пръстен, който носел на ръката си. Същият онзи дух, който му се появил тогава, се изправил изведнаж пред него и го попитал с какво да му услужи.

— Отведи ме веднага там, където се намира моята жена! — заповядал Аладин.

За миг той се намерил в стаите на своя дворец. Неговата Бадрулбудура го прегърнала, просълзена от радост.

— Ах — казала тя, — драги мой, Аладине, колко се радвам, че си пак при мене! Но се страхувам за твоя живот, защото магьосникът всеки миг може да се появи. Когато те види, веднага ще те убие.

— Не се грижи за мене — утешавал я Аладин. — Вземи това шишенце. В него има питие, което прилича на вино. Който пие от него, веднага заспива. Налей от това питие в чашата на магьосника, когато се храни, а на себе си сипи само вино. Престори се, че си съгласна да му станеш жена. Чукни се с него и го помоли да пие за твое здраве. Щом изпие питието, магьосникът ще падне и ще заспи дълбок сън.

Тогава аз ще си възвърна кандилото, а него ще затворя в същата тъмница, в която до преди малко се намирах аз.

Когато магьосникът се завърнал, Аладин се скрил зад завесите. След като изпил магьосникът чашата с виното, дълбоко заспал. Аладин намерил кандилото и го прибрал. Той потъркал чудотворното кандило, духът се появил и преди още да съмне, магьосникът бил вече хвърлен в тъмницата на султана, а дворецът, с всичките негови обитатели, бил пренесен в Багдад, на старото му място.

Султанът не можел да се утеши, че изгубил своята мила дъщеря. По цял ден стоял на прозореца с изглед към площада, където доскоро се издигал прекрасният дворец. Всяка сутрин погледът му се спирал на това запустяло място. Един ден, след като...

Издание:

Заглавие: Избрани приказки отъ Хиляда и една нощъ

Издател: „Златна библиотека“

Град на издателя: София

Тип: сборник; приказки

Печатница: Печатница „Пиринъ“ — София

Редактор: Йо Данаилов

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/7327>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.